GODINA I, BROJ 3, CIJENA 150 HRD

PLAVI Z®

ZABAVNIK

HRVATSKI TJEDNIK ZA MLADE

666

ZOOV DIVLJINE

TONČEK I DORICA

U BOJ, U BOJ

OSVETA KOD GORJANA

POP ZNANOST

TRNORUŽICA IZ BRLOGA

VALOVIMA STOLJEĆA

JEDRA PUNA TAJNI

LINEA

BIUKOVIĆ&MACAN

MUDRACI

ŠTEF BARTOLIĆ

150 STIL, 5 DEM, 35 ATS, 4,5 CHF, 20 FIR, 6 NLG

FRANK HAMPSON **DAN DARE** U EPIZODI **TAJNA CRVENOG MJESECA**

ILUSTRACIJA NA NASLOVNOJ STRANICI IZVAN BLOKOVIĆ

ODMAH GA SMJESTI U AMBULANTU! ČIM SE OSVIJESTI, NEKA ISPRIČA ŠTO JE VIDIO!
HANK, PODNESI IZVJEŠTAJ SIR HUBERTU!!!
JIM, KAKO IDE EVAKUACIJA?
USPJELI SMO SVE DOVESTI NA MARS!
OSIM DOBROVOLJACA NA STANICI I TVOG UJAKA IVORA KOJI JE OSTAO U DVORCU!
TRAŽI KUTIJU KOJA NAM TREBA DATI ODGOVOR!
MORAM USPJETI! MORAM! IVOR DARE SE NE PREDAJE!
JEDINO JA MOGU SPASITI ZEMLJU!
U 200 000 GODINA STAROJ RUŠEVINI...
ALI VRIJEME PROLAZI, A IDUĆI PUT KADA OVDJE PROĐE CRVENI MJESEC, JA SAM GOTOV!
DORTANE, CRVENI MJESEC SE VRATIO!
TI ZNAŠ ŠTO ON DONOSI!
ŠTO SE DOGAĐA POSLIJE OLUJE I BUKE?!
RECI MI GDJE JE TVOJA KUTIJA?
NE VRIJEDI GOVORITI STATUI MRTVOG CARA! NASTAVI TRAGATI, IVORE!
DOK JE IVOR NASTAVLJAO S TRAGANJEM, CRVENI MJESEC SE POJAVLJIVAO NA HORIZONTU.
...I USKORO...
NE VRIJEDI, OVO JE KRAJ... ČUJEM BUKU! BUKA POČINJE!
THROB
THROB
DOK JE BUKA POČINJALA, NEŠTO JE PRIVUKLO AUTOMATSKU ZNANSTVENIKOVU LOPATU
MOJA LOPATA! TO JE MAGNETIZAM! ODNOSI JE CRVENI MJESEC!!!
U REDU, SAD SI POBIJEDIO, CRVENI UBOJICO!
ŠTO JE TO?
KNOCK!
KNOCK!
KNOCK!

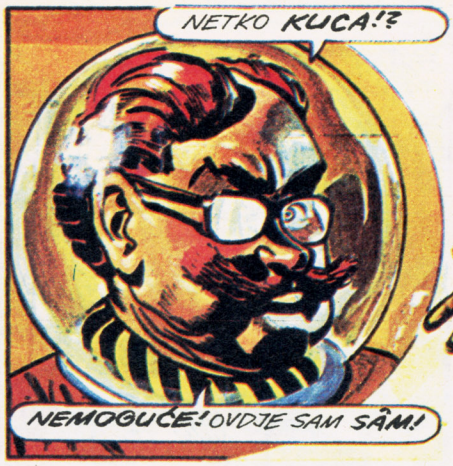

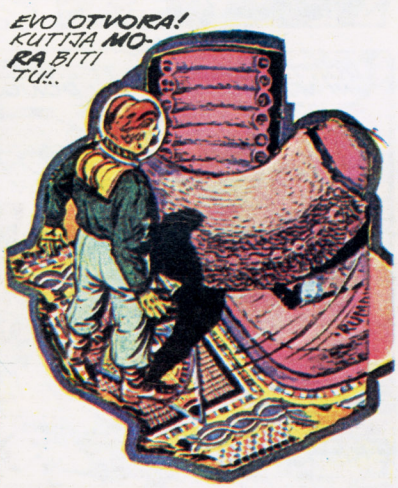

U TOM TRENUTKU, PJEŠČANA BURA OBRUŠILA SE NA DVORAC...

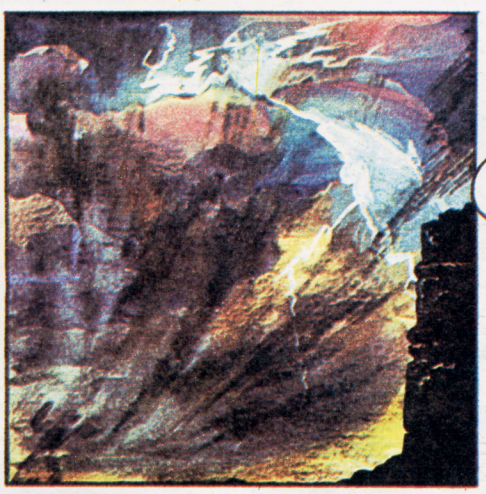

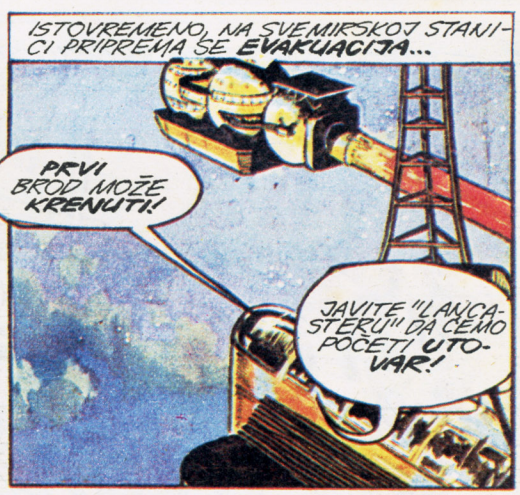

NASTAVAK NA STRANICI 46

LINEA

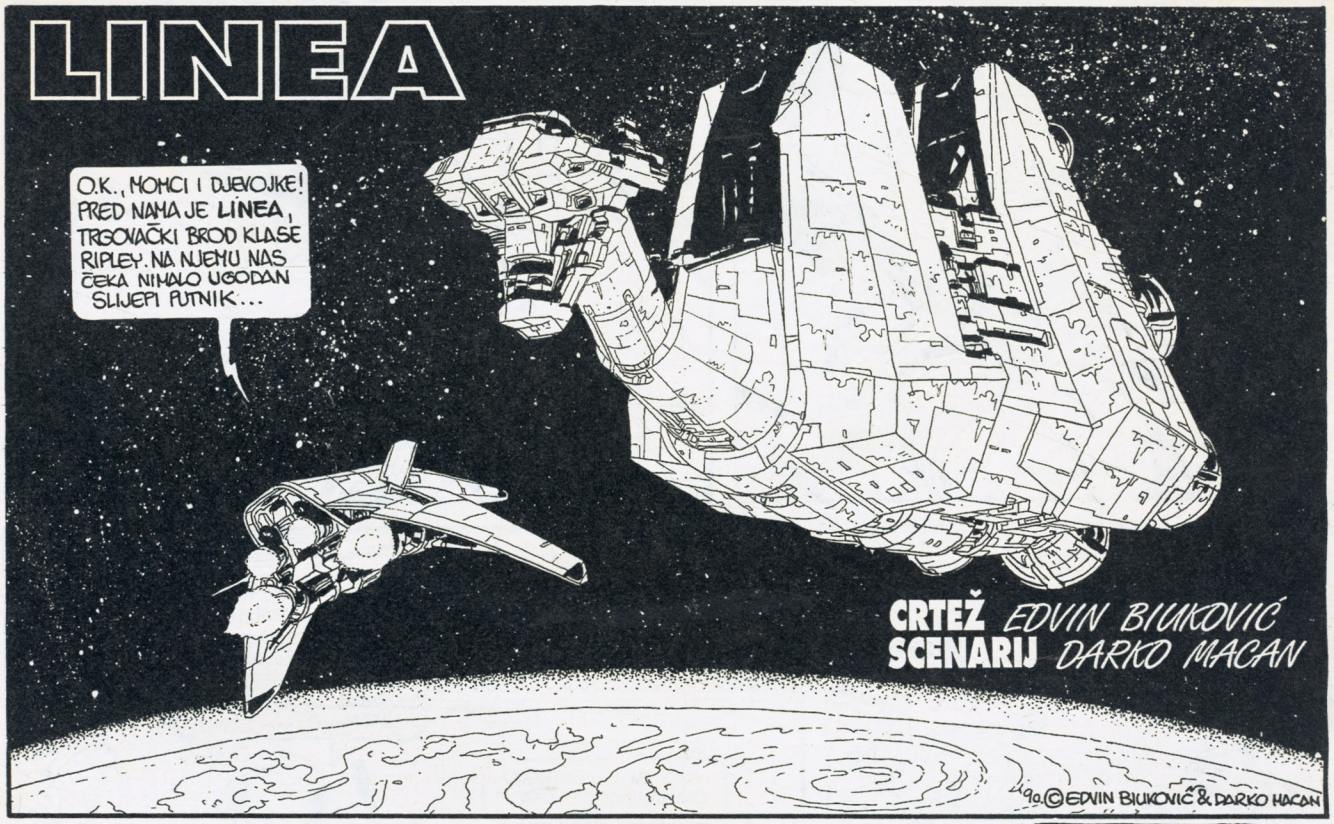
O.K., MOMCI I DJEVOJKE! PRED NAMA JE LINEA, TRGOVAČKI BROD KLASE RIPLEY. NA NJEMU NAS ČEKA NIMALO UGODAN SLIJEPI PUTNIK...
CRTEŽ EDVIN BIUKOVIĆ
SCENARIJ DARKO MACAN
'90. © EDVIN BIUKOVIĆ & DARKO MACAN

MLADUNČE NEKE BEŠTIJE UVUKLO IM SE NA BROD NA NEKOJ POSTAJI! JE-ZIVO JE BRZO NARASLO!

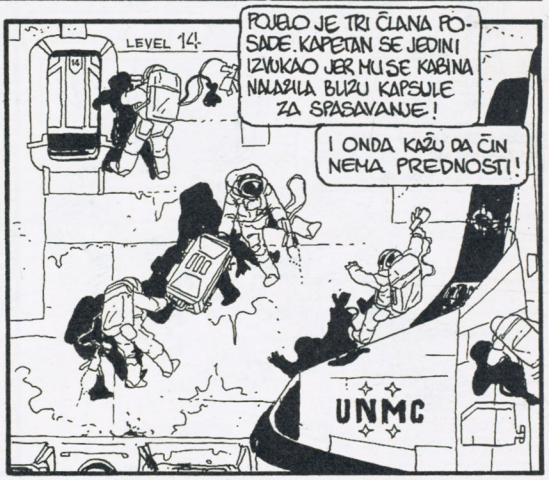
LEVEL 14
POBILO JE TRI ČLANA POSADE. KAPETAN SE JEDINI IZVUKAO JER MU SE KABINA NALAZILA BLIZU KAPSULE ZA SPASAVANJE!
I ONDA KAŽU DA ČIN NEMA PREDNOSTI!
UNMC

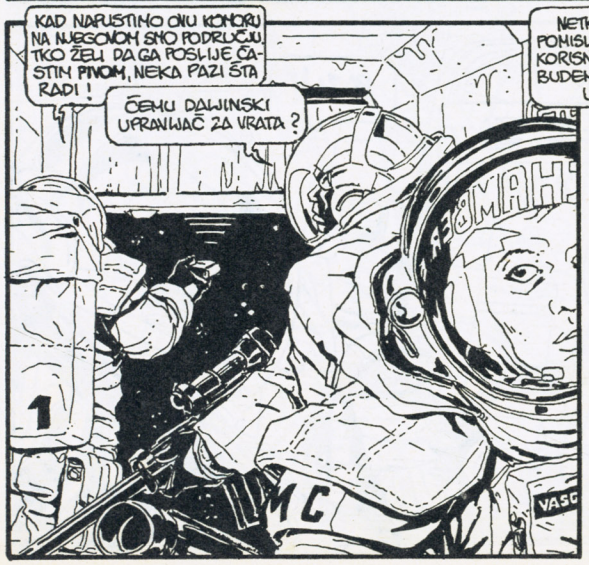
KAD NARUSITNO ONU KOMORU NA NJEGOVOM SMO PODRUČJU, TKO ŽELI DA GA POSLIJE ČA-STIN PIVOM, NEKA PAZI ŠTA RADI!
ČEMU DALJINSKI UPRAVLJAČ ZA VRATA?
1

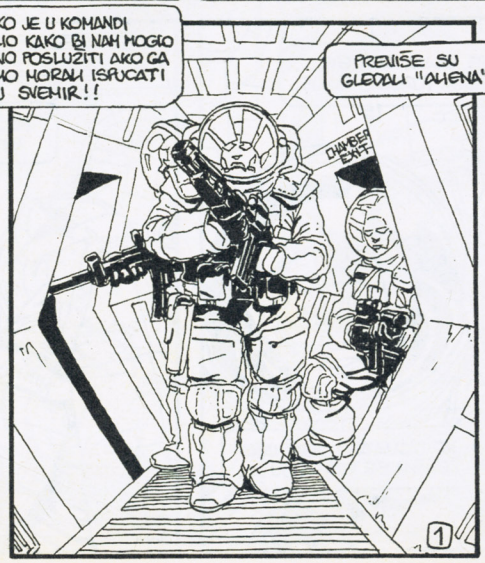
NETKO JE U KOMANDI POMISLIO KAKO BI NAM MOGLO KORISNO POSLUZITI AKO GA BUDEMO MORALI ISŠUCATI U SVEMIR!!
PREVIŠE SU GLEDALI "ALIENA"!
1

NE RAZDVAJTE SE...
UNMC
SHIT!
AYE, AYE, SIR!
IZGLEDA DA JE IZBACIO NEPROBAVLJENO. VASQEZ, UZMI UZORAK SLUZI!
T...TKO BI TO MOGAO BITI, PORUČNIČE?
NETKO OD NASTRADALIH MORNARA. SCOTT, O'BANNON WEAVER...
OVO BI SE SVIDJELO ONIMA U HOLLYWOODU!
2
4
© EDVIN BILKONIĆ & DARKO MACAN '90
NIJE VALJDA WEAVER... NG ONA! POZNAVAO SAM JE..
NE IZGLEDAŠ DOBRO, IANE! ŽELIŠ LI SE VRATITI U...
DECKARD
PAZI!!
NE... NE TREBA... BIT ĆE U REDU...
UNMC
2

©BUKOVIĆ EDVIN & DARKO MACAN '90.
?!
SFIJAC!
PUCAJTE!! RASTURITE KURVINOG SINA!!
SRANJE! NIŠTA MU NE MOŽEMO!
POVUCITE SE! NEGDJE GDJE NAS NE MOŽE DOHVATITI TOM JEZIČINOM!
MURPHY

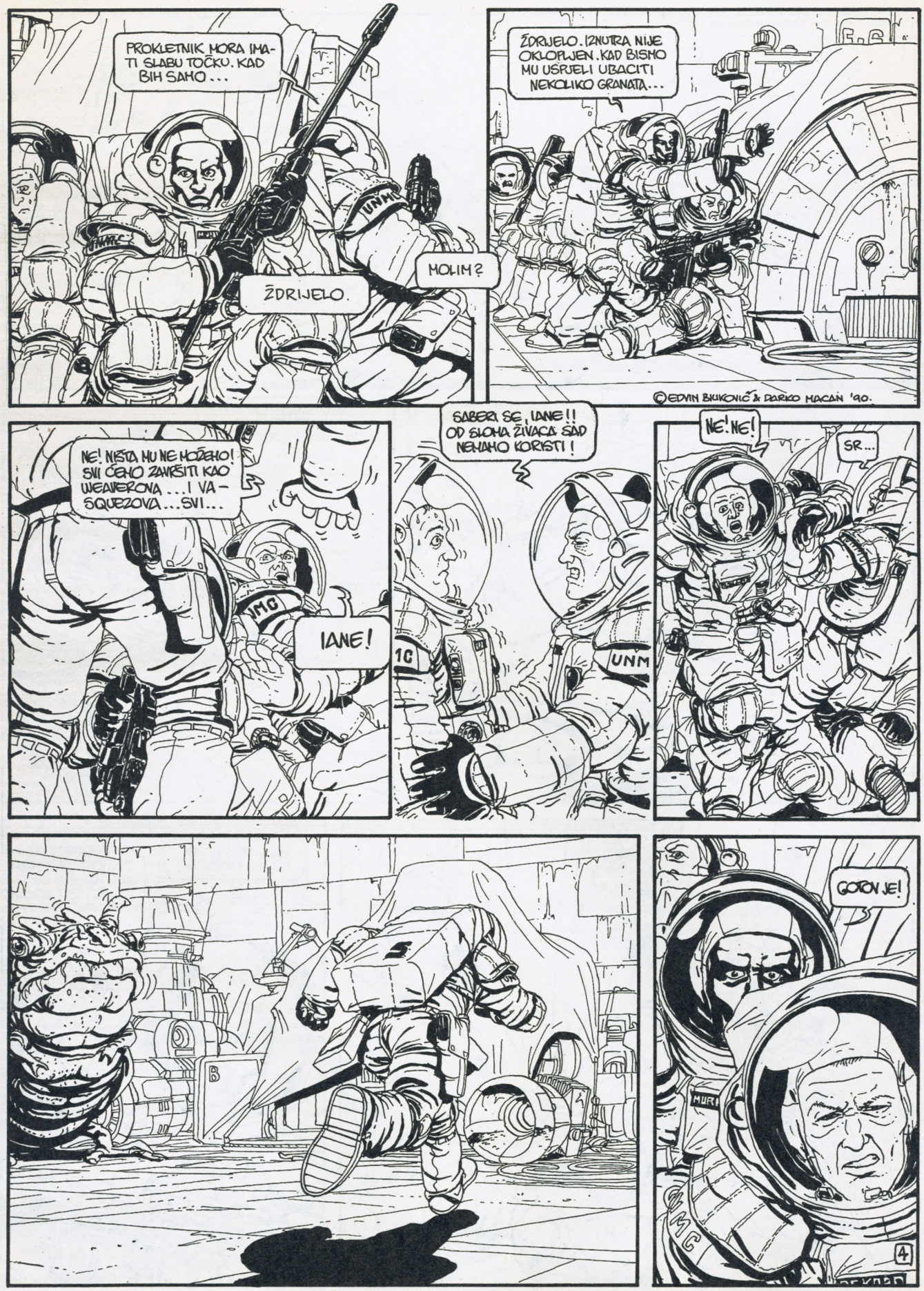
PROKLETNIK MORA IMATI SLABU TOČKU. KAD BIH SAMO...
ŽDRIJELO.
MOLIM?
ŽDRIJELO. IZNUTRA NIJE OKLOPLJEN. KAD BISMO MU USPJELI UBACITI NEKOLIKO GRANATA...
©EDVIN BIUKOVIĆ & DARKO MACAN '90.
NE! NIŠTA MU NE MOŽEŠ! SVI ĆEŠ ZAVRŠITI KAO WEAVEROVA...! VA-SQUEZOVA... SVI...
IANE!
SABERI SE, IANE!! OD SLOMA ŽIVACA ŠAD NEKAKO KORISTI!
NE! NE!
SR...
GOTOV JE!
4

SPŠAC!
ČAP!
ŠTO ČEKA, KOPILE? IGRA SE S NJIM!
NE... NE VJERUJEM DA JE TO...
NMC
© EDVIN BILKOVIĆ & DARKO MACAN 190.
PORUČNIČE! NE DAJTE...
MEEE...
IANE...
NMC
ŽABA! TO JE PROKLETA ŽABA!
5

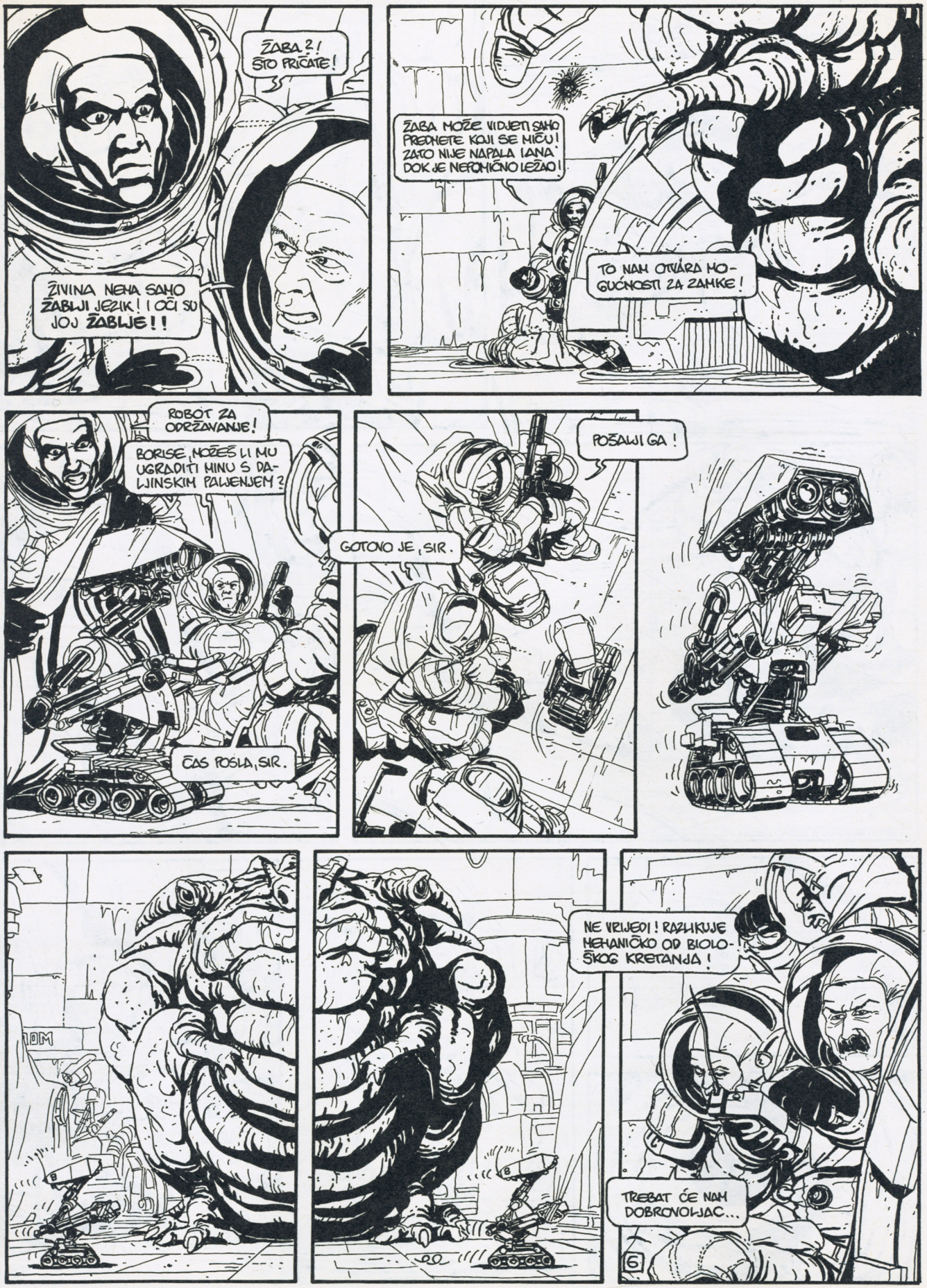

NASTAVAK NA STRANICI 18

ILUSTRACIJA ALEKSANDAR ŽILJAK

TRNORUŽICA IZ BRLOGA

Tajna zimskog sna i dalje uzbuđuje znanstvenike. Dok medvjedi zijevaju, u institutima širom svijeta užurbano se ispituje njihova sposobnost savršene izmjene tvari. Otkriće tajne može pomoći i čovjeku!

Medvjedi još zijevaju. Probudili su se nedavno, prije nepunih mjesec dana. Svake godine, pred zimu, oni zaspu u svome brlogu i sanjaju svoje medvjeđe snove punih pet mjeseci. Za to vrijeme ne jedu, ne piju, ne mokre, ne obavljaju veliku nuždu. A ipak su nakon takvog mrtvačkog sna zdravi i orni za izazov proljeća. Kako to?

Kad bi čovjek, ili neki drugi sisavac, na sličan način mirovao više od 100 dana, deformirale bi mu se kosti, atrofirali (postali neupotrebljivi) mišići, pukao bi mu mokraćni mjehur, došlo bi do unutrašnjeg trovanja, velikih bolova, pa čak i smrti. A medi ništa! Čak, za razliku od drugih zimskih spavača, primjerice vjeverica, koji snižavaju tjelesnu temperaturu za vrijeme sna i gotovo obustavljaju mnoge tjelesne aktivnosti, medvjedi normalno troše 4000 kalorija dnevno. Kao zen-budisti kad padnu u trans. Baš zato znanstvenici proučavaju san medvjeda.

Njihova najnovija istraživanja govore da su medonje otkrili tajnu savršene reciklaže – potpune prerade otpadnih tvari, koju izvode unutar organizma, u svakoj svojoj stanici. Medvjedi posjeduju sposobnost da stanice kosti zamjenjuju novima, da mokraću pretvaraju u nove proteine i slično.

Dr. Ralph A. Nelson, s američkog instituta u Urbani u Illinoisu, već 20 godina izučava zimsko spavanje svoja tri mrka medvjeda Carusa, Amonza i U.P.-a. Napokon su stigli rezultati. Nepobitno je utvrđeno da mede kontroliraju kalcij, ključni element za gradnju kosti. Zato ne dolazi do njegove apsorpcije u krvi i urinu, pa ga se neprestano reugrađuje u nove kosti. Dr. Timothy Floyd, ortoped, glavni asistent dr. Nelsona, obavljao je biopsiju, uzimanje komadića koštanog tkiva radi analize, i konstatirao da medvjedi ne gube ni gram koštane mase, da stvaraju koštane stanice kao u najvećoj tjelesnoj budnoj aktivnosti, da kalcij iz kosti koji se na jednoj strani razgradi ulazi u krv, na drugoj strani stvara nove kosti. Slično je i s mokraćom koja kod medvjeda čak pada dok spavaju. Uštrcavanjem radioaktivnog urina, dr. Nelson i dr. Floyd su rentgenski pratili što se s njome zbiva. Ustanovili su da radioaktivni urin jednostavno nestaje i pojavljuje se na drugim mjestima u tijelu, ugrađen u druge korisne proteine. Time je dokazano da se on razgrađuje i stvara druge nove tvari nužne za održavanje normalnog funkcioniranja organizma bez pravog kontakta s vanjskim svijetom. Medvjedi su, čini se, jedina bića na svijetu koja to mogu.

Potpuno rješenje tajne zimskog sna medvjeda donosi nevjerojatne koristi. Spoznaje o kalciju spasit će mnoge bolesnike koji pate od osteoporoze, degeneracije kostiju. Tajna mokraće, odnosno prerade mokraće, spasit će bubrežne bolesnike. Da ne govorimo o idealnim dijetama bez muke. Svi oni koje muči višak kilograma, zaspali bi na nekoliko mjeseci i probudili se vitki.

Dakle, san medvjeda, tih vladara šuma, jedinstvena je pojava na Zemlji, otkriće te tajne može unaprijediti medicinu i olakšati brojne čovjekove patnje. Nažalost, ljudi ne uzvraćaju medvjedima jednakom mjerom za blagodati koje će im ovi pokloniti. Mnoge medvjeđe vrste su istrijebljene ili pred nestankom. Slavni lički medvjed je napadom na Hrvatsku možda odspavao svoj posljednji san. Zato, spasimo medvjede i borimo se za njihovu budućnost, jer se time borimo i za svoju budućnost.

PATULJAK NOSKO

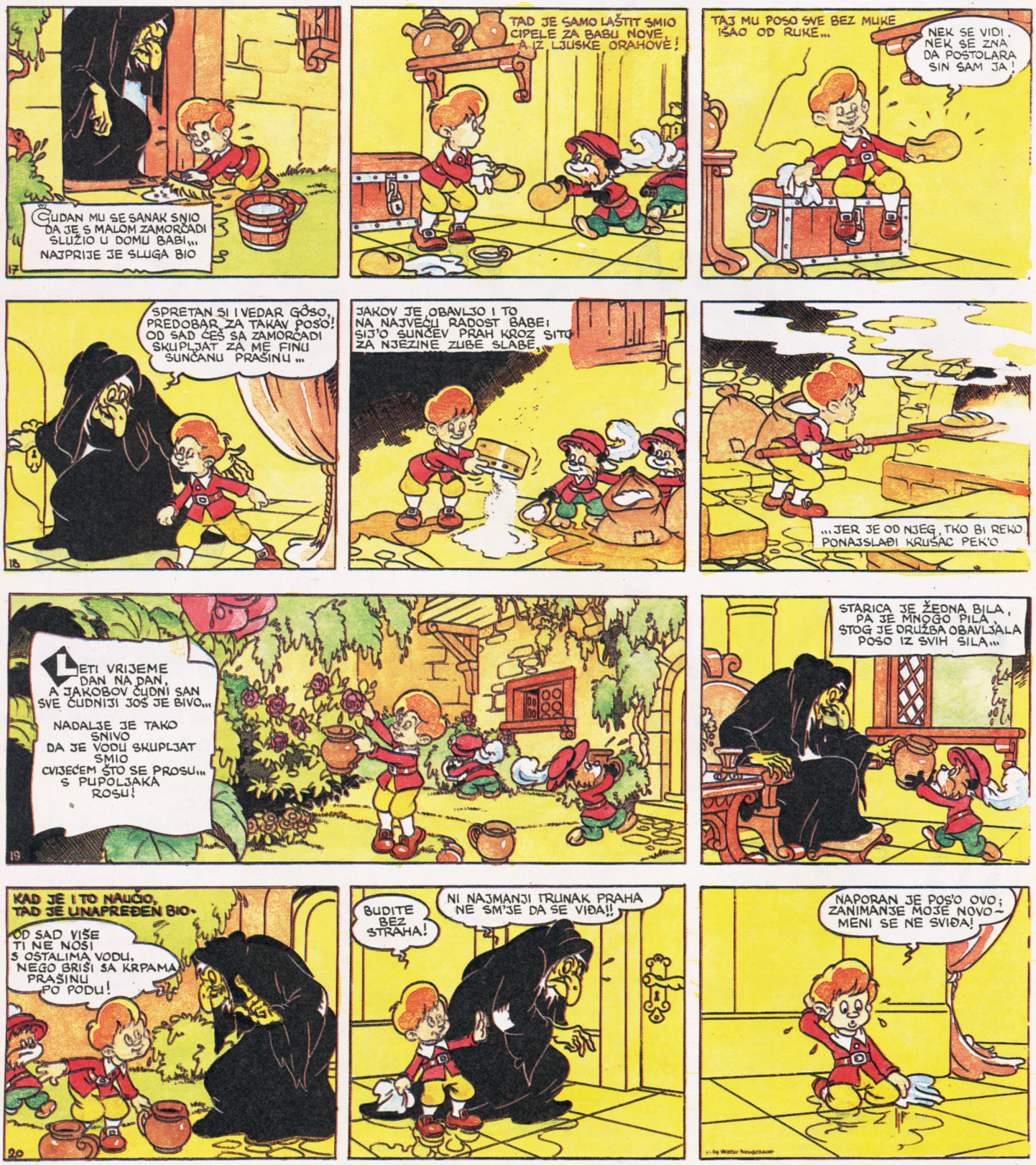

SCENARIJ: *NORBERT NEUGEBAUER* **CRTEŽ:** *WALTER NEUGEBAUER*

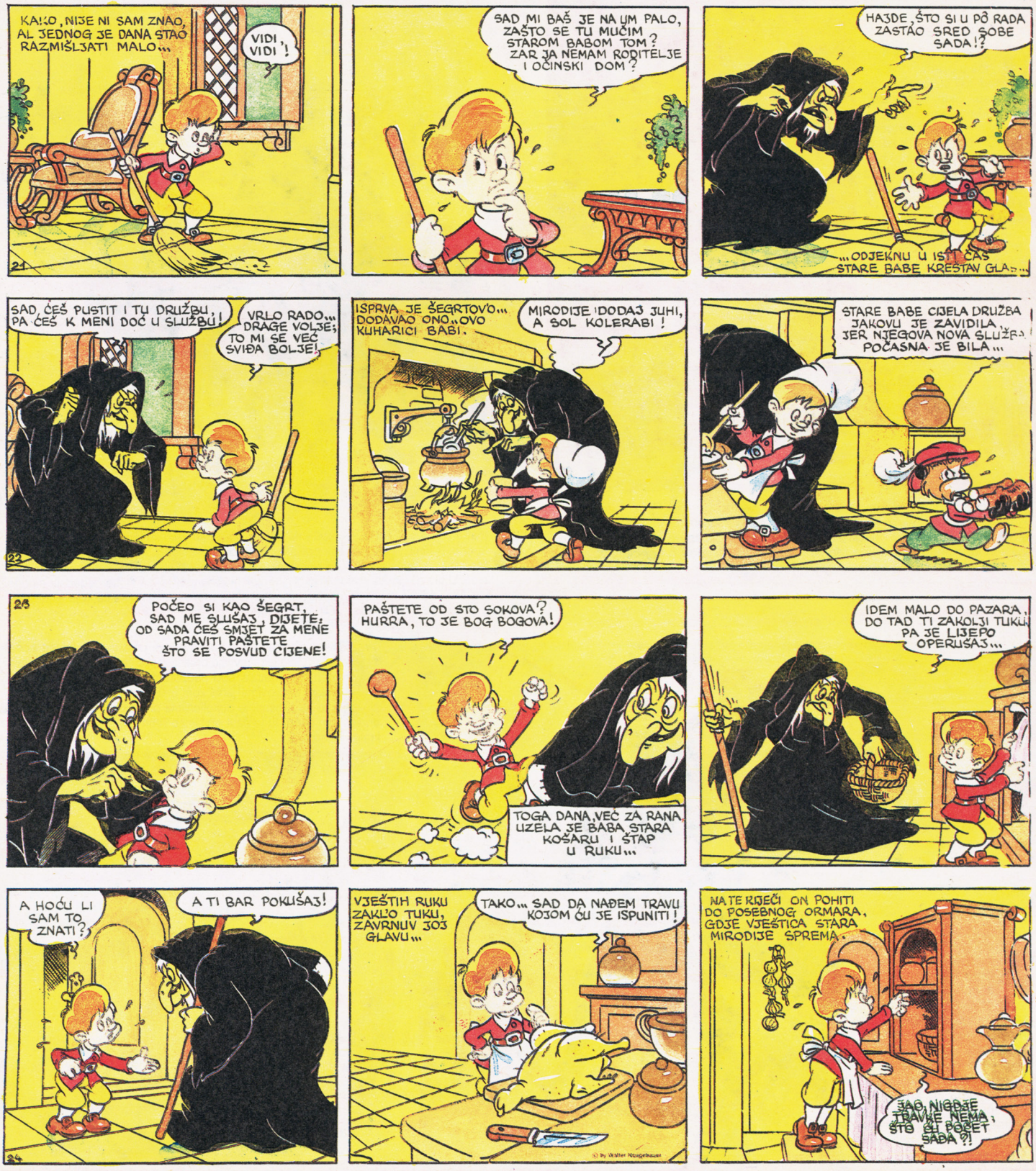

NASTAVLJA SE...

PRIČA O KONJU

Konj je pripitomljen još u prethistoriji. Prvi koji su jahali konje su Skiti, nomadski narod koji se u 7. stoljeću naselio sjeveroistočno od Crnog mora. Kad bi Skit umro, pogubili bi njegova konja i zakopali ga na ulazu u grobnicu. To su činili, jer su smatrali da će se konj i konjanik naći zajedno na drugom svijetu.

Asirci, Egipćani i Grci naučili su jahati znatno poslije. Grčki pisac Ksenofont, Sokratov učenik, napisao je raspravu o jahanju oko 400. godine prije Krista. Dobar dio onoga što je Ksenofont napisao vrijedi i danas. U toj je knjizi Ksenofont izložio teoriju o održavanju štale i o konjaništvu, a i sam je bio dobar jahač i konjički zapovjednik.

Smatra se da su Grci izumili utrke na bojnim kočijama, iako su Rimljani poznatiji po tom športu. U Rimu je jahanje bila povlastica samo za plemiće, a utrkama na bojnim kolima bavili su se i muškarci i žene. »Auriga«, ili vozač trkaćih kola u cirkusu, bio je vrlo cijenjen. U tim divljim utkrkama nisu se štedjeli ni konji ni kola, pa su se događale mnoge nesreće. Neki carevi, među njima Kaligula i Komod, sudjelovali su u trkama koje su se održavale u tzv. Velikom cirkusu (Circus Maximus).

Kad se Rimsko Carstvo raspalo, arene su bile pretvorene u ruševine, a konjske trke postale su prošlost. U srednjem vijeku uzgajaju se teški ratni konji koje su jahali vitezovi u oklopima. U mirnodopsko vrijeme oni bi pokazivali svoje vještine kopljem i mačem na turnirima. Ti krupni konji potječu od flamanske pasmine, koja je dovedena u Englesku u doba Vilima Osvajača.

Vještina jahanja bila je nekad posve prirodna, no tek se početkom XVI. stoljeća javljaju prve jahačke škole, u kojima se vještina jahanja stjecala pod nadzorom pravih stručnjaka. Na kraljevskim dvorovima jahačkom umijeću poučavao je glavni konjušar, a to se zanimanje pokoljenjima prenosilo od oca na sina. Na engleskom dvoru tu je čast prvi imao John Russel, u doba vladavine kralja Rikarda II.

Konjske utrke oduvijek su bile jedan od najomiljenijih sportova osobito u Engleskoj. U čuvenom Britanskom muzeju u Londonu čuva se dokument iz 1154. godine, koji spominje sajmište plemenitim konjima u West-Smithu (Smithfield, u Londonu). Cijene su im bile vrlo visoke. Godine 1515. Henrik VIII potpisao je dekret o trkama u Stanfordu i Chesteru (Čester), a tek cijelo stoljeće nakon toga otvara se ograđeno konjsko trkalište u Lincolnu. Godine 1768. bivši narednik u engleskoj konjičkoj pukovniji osnovao je prvi konjički cirkus u Londonu. Bio je to Philip Astley (Filip Astli). Ljudi su dolazili da vide njega i njegove akrobate kako izvode izvanredne i dotad neviđene pothvate na konjima. Godinu nakon toga Philip Astley je otišao sa cirkusom u Pariz i tamo sagradio pravu arenu. Od tih prvih prikazivanja vještine na konjima, prije dva stoljeća, razvile su se cirkuske predstave koje se viđaju još i danas.

Arapski konji su oduvijek bili među najljepšima i najbržima na svijetu i svaki čistokrvni konj te pasmine zapravo potječe od ona prva tri arapska konja što su uvezena u Englesku. To su bili Darley i Godolphin, pravi arapski konji, te Byerley, turski konj, gotovo sigurno arapskog porijekla.

Bez konja nemoguće je i zamisliti kauboje Sjeverne Amerike ili gauče u Južnoj Americi. Konji koje oni jašu takvom lakoćom potomci su onih konja koje su španjolski istraživači i pustolovi doveli u Ameriku u XVI. stoljeću. Od njih su se razvili mali, čvrsti i izdržljivi konji koji, osobito nepripitomljeni, privlače gomile ljudi na poznatim kaubojskim igrama zvanima rodeo.

Od posljednjeg rata konjske utrke s preponama postale su vrlo popularne u cijelome svijetu. Glasoviti jahači i njihovi konji u mnogim zemljama su jednako popularni kao kod nas, naprimjer, igrači nogometa ili košarke. Sportsko jahanje osobito je razvijeno u Engleskoj, gdje ima mnogo jahačkih škola.

Vittore Carpaccio (oko 1455 - 1525.)
"Dolazak Uršule i njenih pratilja u Köln"
(platno, 280/255 cm, Venecija, Accademia)

11011 DJEVICA

Lijepa, mudra, ali puna zahtjeva: Uršula je tražila da je na vjenčanju prati 11010 djevica. Sve ih je pobio Atila, a Uršulu tek posljednju. Prije nego što je postala svetica, ovjekovječio ju je majstor Carpaccio.

Za velikog venecijanskog slikara Vittorea Carppacija ne zna se točno gdje je i kad rođen — negdje između 1460. i 1465., možda u Veneciji, a možda u slovenskom Kopru kojim je tada gospodarila Venecija. Uostalom, nedugo prije njegova rođenja taj grad-država zavladao je cijelom Dalmacijom kupivši ju za 100.000 dukata (ili 350 kilograma suha zlata) u sramotnoj trgovini s ugarsko-hrvatskim kraljem Ladislavom Napuljskim. Umro je 26. lipnja 1526. stvorivši djela koja su cijenili suvremenici. Onda ga je vrijeme zaboravilo, pa otkrili izučavatelji slikarstva u prošlom stoljeću. A kako je risao, zbog čega je postao slavan, zašto vam ga predstavljamo, posve se lijepo vidi na njegovoj slici »Sveta Uršula dolazi u Köln«.

Slika je tek dio ciklusa spletena oko života ove svetice o kojoj povijest zna samo da je rođena u V. stoljeću u Bretanji (danas na području Francuske), kao kći kršćanskog kralja. Sve ostalo vezano za njen život legenda je, jedna od mnogih koje je stvorio srednji vijek. Živopisna, nevjerojatna, krvava. Baš kao i vrijeme u kojem je živjela Uršulina uspomena. Ništa drukčija nije bila ni Venecija u kojoj je živio Carpaccio, svakako slikovita, nevjerojatna u stvaranju palača, kanala, uznositih crkava, raskoši boja, odjeća, bogatstava stanovnika, ne manje okrutna prema podanicima, gradovima-konkurentima, legendarna, baš kao što je Carppacciju bila Uršula.

Prve slike ovog ciklusa pričaju legendu o Uršuli. Dakako, bila je lijepa i vrlo mudra, pa su je oblijetali mnogobrojni prosci koje je redom odbijala. Slično je naumila učiniti s Kononom, sinom engleskog kralja. Njemu je postavila tri uvjeta, za koja nije vjerovala da će ih biti moguće ispuniti. Nije željela postati njegovom ženom. Ponajprije, zatražila je 10 plemenitih djevica za pratiteljke. Potom, svakoj pratiteljki po 1000 djevica kao pomoćnice, a i njoj samoj toliko. Ukupno, tražila je 11.010 djevica. S njom, broj je bio zaokrušen na 11.011. Nevjerojatan zahtjev!

Zatražila je i 3 godine odgode vjenčanja, jer je nakanila pohoditi velika svetišta kršćanskih svetaca i, naposljetku, tražila je da njen budući s cijelim svojim dvorom i narodom prijeđe na kršćanstvo. Kako u pričama i starim kraljevstvima ništa nije nemoguće, na ultimatum se pristalo. Našli su djevice, a strpljivi mladoženja je čak sa svojom budućom hodočastio u Rim. Na povratku su došli u Köln, a kako ih je zamislio Carpaccio, pokazuje slika. Ništa ne smeta što majstor nikad nije bio u Njemačkoj (ima nekih naznaka da je bio zato u rodnom Kopru, gdje je nešto slikao). Vodu je itekako znao crtati!

Brodovi su bili po renesansnim uzorima. Realističan je i pri pokazivanju vojnika, detalja svakidašnjeg života. Uršula upravo proviruje s broda, no ne vidi se baš njena ljepota, a silne djevice su samo sitne točkice na palubi.

Nije bio pustolovan samo Uršulin život. I ono malo Carpacciovih slika u Hrvatskoj imale su uzbudljivu sudbinu. Jedna, dio oltarne slike, nalazi se u Zadru. Točnije, tu je manja slika, a sve ostale su rasute svijetom.

Dvije je imala Strossmayerova galerija starih majstora u Zagrebu. One su zamijenjene za vrijeme drugoga svjetskog rata za Višeslavljevu krstionicu (izuzetno značajan starohrvatski spomenik iz IX. st.). Nakon rata, jedna je slika vraćena, a druga je ostala na mjestu krstionice, u Veneciji.

Pravi razlog Uršuline svetosti, razlog zbog kojeg je postala slavna u katoličanstvu, zbio se po dolasku u Köln. Taj grad su baš opsjedali Huni, a njihov vođa Atila nije zaludu dobio nadimak »Bič Božji«. U tren oka pobili su sve djevice, njihovu pratnju i nesuđenog ženika. Pritom su se, opet vjerojatno, domogli golema plijena. I o njemu je srednji vijek stvorio legendu, pa se tvrdilo da je Atilino blago zakopano negdje u Mađarskoj. Posljednji istraživač je neki amater-arheolog koji tvrdi da je ono u nedalekom Blatnom jezeru. Pokušaj traženja je prekinut prije dvije godine.

Uršula je još na životu. Nakon pogibije cijele pratnje, samo je ona pošteđena. Razlogu se lako domisliti; ona je vrlo lijepa. Divlji vođa joj nudi brak, ona odbija, a on ju ubija s tri strijele. Pa će kroz cijelu povijest svi uvijek slikati Uršulu kao kraljevnu sa strijelom (njen znak mučeništva) u ruci. I s hodočasničkim štapom, te s bijelom zastavom na kojoj je crven križ. Lijepo se vidi na brodu kojim je doplovila u Köln. A što je povijesna istina, teško je reći.

Ubrzo poslije Carpacciove smrti, točnije 1535. u Bresciji, osnovano je Društvo Svete Uršule. Prvotna im je zadaća bila širiti obrazovanje, a u nas su dobile ime uršulinke. Red postoji i danas, a zadaće su mu se tijekom vremena razgranale.

Valja se još jednom vratiti slici. Svi njeni detalji pokazuju život kasnog XV. stoljeća. Po nečemu se izmijenio, po nečemu i nije. Zar i danas ne stradaju nedužni jednako okrutnom smrću?

ŽELJKO KLIMENT

NASTAVAK SA STRANICE 10

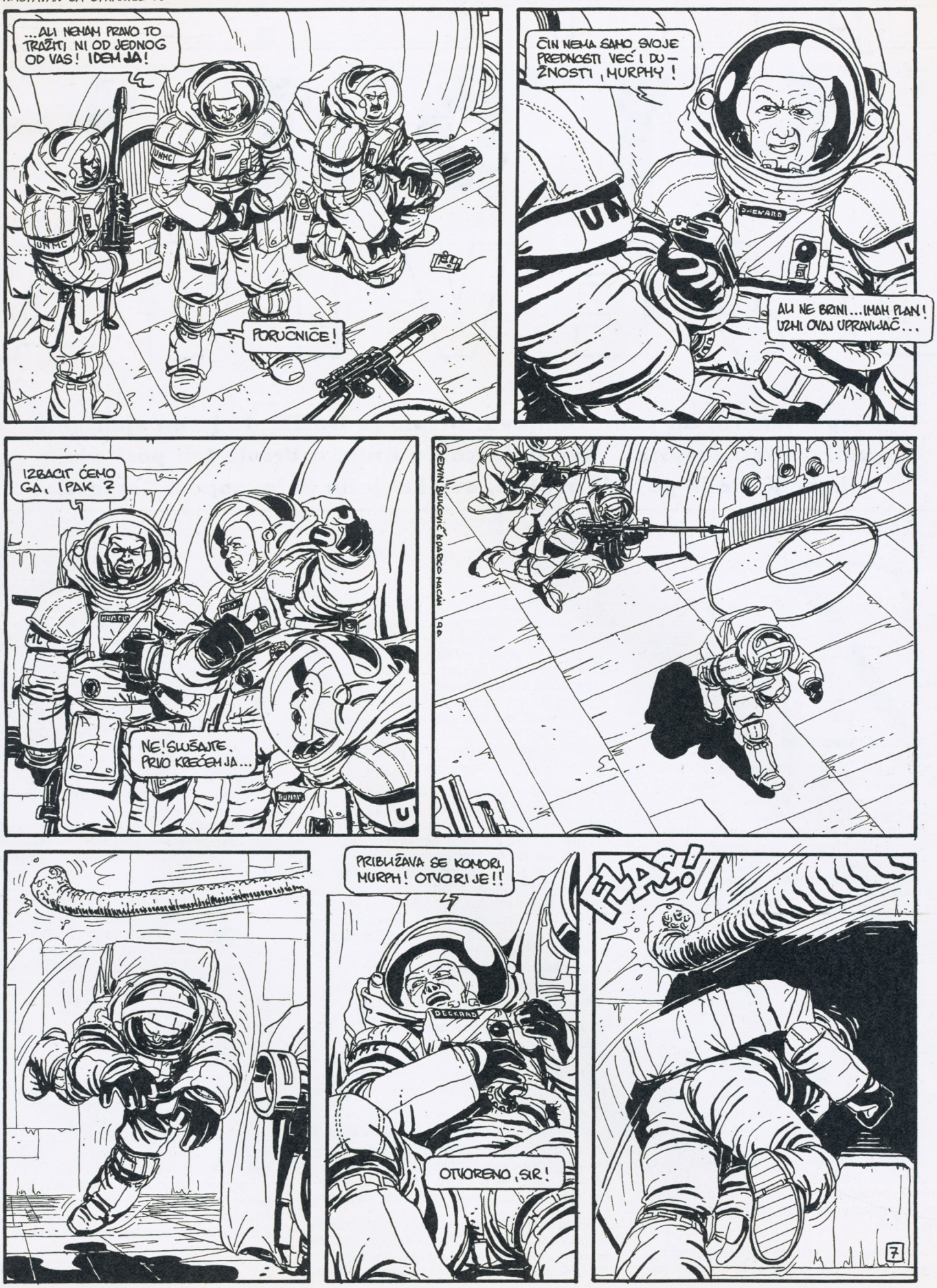

TU SAM, GADE SLINAVI! GAĐAJ ME! GAĐAJ!!
SAD!!
STOM!
SAD, BORISE! DOK NE MOŽE ZATVORITI USTA!
5...4...
3...2...1...
©EDVIN BIUKOVIĆ & DARKO MACAN '90.
8

BOOM!
UNMC
SECTOR
.NULA!
ZA IANA I VASQUEZOVU!
ZA IANA I VASQUEZOVU!
UNMC
©EDVIN BILIKOVIĆ & DARKO MACAN '90.
NEŠTO SAM MISLIO, PORUČNIČE . . .
ŽABE GUTAJU PIJEN: ŠTO AKO SU IAN I VASQUEZOVA BILI ŽIVI KADA SMO...ZNATE, KADA SMO...BOMBE...
UNMC
PIJ TO PIVO!
Fin

Dennis the Menace T.M.

By Hank Ketcham

Rezervni kopač

SALOMON

DARKO MACAN

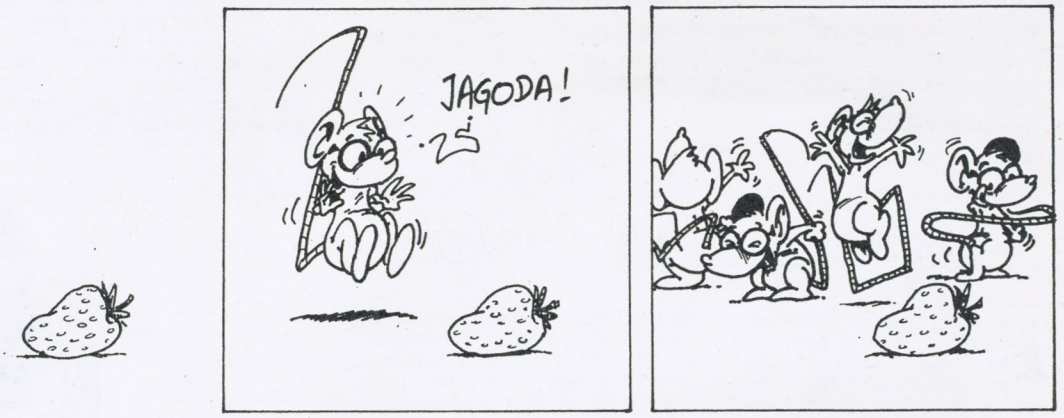

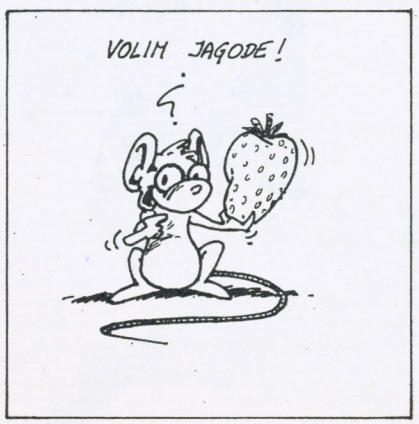

VRATI SE, E.T.

Diego Maradona bio je zaštićen u nogometnom svijetu poput sveca. Često je zbog svojih impresivnih igara uspoređivan s »izvanzemaljcem«. Kao član »Barcelone«, »Napolia« i argentinske reprezentacije oduševljavao je nogometne poklonike. No, i žuta štampa, čiji su cilj upravo vrhunski umjetnici, glazbenici, bogataši i, dakako, vrhunski sportaši, ometala je blistavog Argentinca. Maradonu su novinari i fotoreporteri doslovce opsjedali. Taj pritisak »mali zeleni« nije izdržao. Oko njega sve češće su se stvarale afere, posjeti sudovima bili su redoviti, neka djevojka optužila ga je da je otac njenog djeteta. Igre su bile sve lošije, dok Maradona nije pobjegao kući, u Argentinu. Šok je tek uslijedio. Maradona je uhićen u trenucima dok je uživao kokain.

Slijedila su sudska i policijska ispitivanja, a FIFA je kaznila Maradonu s 15 mjeseci neigranja.

Ta kazna još traje, a bivši klub Diega Maradone, »Napoli« spreman je prihvatiti najboljeg nogometaša kojeg je ikada imao. »Za nas će biti povoljno ako ga opet samo vidimo na igralištu, On nam je ipak donio dva naslova prvaka Italije« — rekao je predsjednik »Napolia«, Corrado Ferlaino.

Stara slava očito ne blijedi. Povratak Maradone ipak bi bio uspjeh sporta nad sve zlosutnijom sjenom droge što se nadvila, eto, i na sportaše...

KATEDRALA BOĆANJA

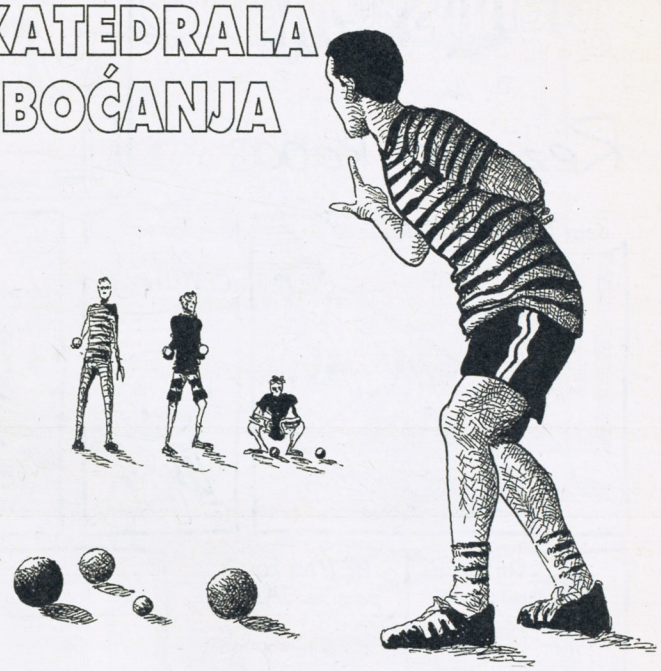

Upravo je čudno s koliko su zanimanja mladi Zagrepčani primili boćanje kao sport kojim se žele aktivno baviti. Razlog je jednostavan. U Zagrebu je sagrađen moderan, veliki »Boćarski centar Zrinjevac«, u kojem se smjestilo gotovo 20 zagrebačkih klubova. Preselivši se s mnogobrojnih igrališta, boćari su dobili dom kojem uistinu nema ravna u nas. Stoga joj nije zalud pripisan epitet — sportska katedrala.

Dakako, u dvorani su najčešće boćari, iako je predviđena i za tenis, te ostale dvoranske sportove. Igra se po cijeli dan, a 12 jogova (staza za boćare) pruža neslućene mogućnosti boćarskoj igri (brzinsko i precizno izbijanje). Mladih je sve više i više.

Ako se i ne želite baviti boćanjem (a vjerujemo da ima onih koji bi dosegli vrhunsku razinu), ne štedite truda. Prošetajte do »Boćarskog doma« blizu Savskog nasipa u Cvjetnom naselju. Pogledajte koliko je, zapravo, atraktivan taj sport prepun novotarija koje su mu podigle atraktivnost. Ili, ako ste lijeni, nazovite brojeve 525-096 ili 528-455, pa se raspitajte.

Bulin nije tako daleko...

GERD ZLATNA NOGA

Vjerojatno će se tek poneki vremešni čitatelj sjetiti odgovora na pitanje — od kojeg igrača su najviše zazirali nogometni vratari u posljednjih, recimo, pedeset godina? Od odgovora bi i danas mnogi bivši vratari zadrhtali — to je čuveni Gerd Müller, dugogodišnji igrač »Bayerna« i reprezentacije tadašnje Savezne Republike Njemačke.

Njegova impozantna karijera obiluje podacima od kojih staje dah. Müller je za reprezentaciju odigrao 62 utakmice i, zamislite, postigao 68 zgoditaka. Dakle, više od jednog po utakmici. Igrao je na SP u Meksiku 1970. godine (treće mjesto, najbolji strijelac), 1974. u Njemačkoj (prvak svijeta), na Prvenstvu Europe 1972. (prvo mjesto). Bio je najbolji strijelac Europe 1970. i 1972, pobjednik Kupa prvaka s »Bayernom« 1974, 1975. i 1976, te pobjednik Superkupa 1976. Također s »Bayernom« osvojio je prvenstvo SR Njemačke 1969, 1972, 1973 i 1974. Kup iste zemlje osvajao je četiri puta, a proglašen je najboljim nogometašem Europe 1970. godine.

A karijeru je počeo uz nevjericu svojih trenera. Na prvom treningu, pri dolasku u »Bayern«, tadašnji trener minhenskog kluba, Zlatko Čajkovski, vidjevši nezgrapnog Gerda, rekao je:

— Zašto ste angažirali tog hrvača. Od njega nikad neće biti ni prosječan nogometaš. To je užas, gdje vam je pamet! — urlao je Čajkovski.

Desetak godina poslije isti čovjek je zborio:

— Uvijek prepoznam dobrog igrača, ali u tom Mülleru sam se grdno prevario. Mislio sam da klub poput »Bayerna« uvijek mora imati elegantne igrače. Kakva je to zabluda bila...

ILUSTRACIJA TIHOMIR TIKULIN

DOK JE KREVET BIO MLAD

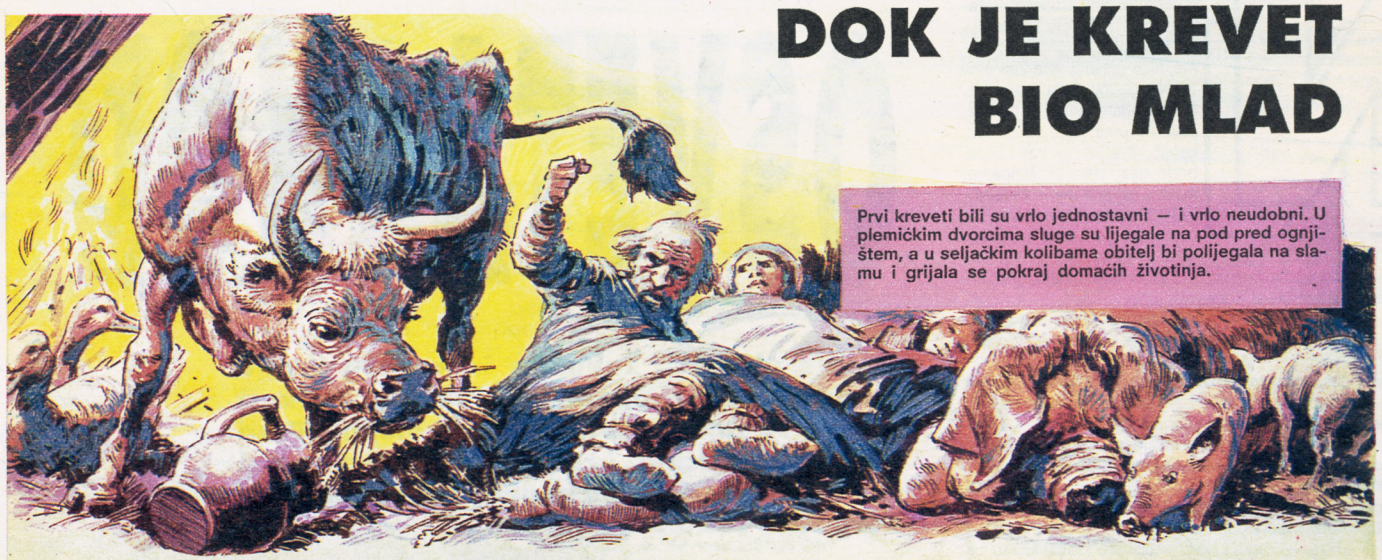

Prvi kreveti bili su vrlo jednostavni — i vrlo neudobni. U plemićkim dvorcima sluge su lijegale na pod pred ognjištem, a u seljačkim kolibama obitelj bi polijegala na slamu i grijala se pokraj domaćih životinja.

Tek nekolicina bogataša imala je prave krevete. Kralj Rikard III. uzimao je vlastiti krevet sa sobom kad bi putovao, toliko ga je volio. U njemu je spavao i noć uoči bitke kod Boswortha, gdje je poginuo. Krevet je ondje i ostavljen. Stoljeće poslije, zlatnik je ispao iz postelje, pa je sretni novi vlasnik kreveta shvatio da ima dvostruko dno. Rikard je u krevetu čuvao novac.

U 16. stoljeću bogataši su spavali u golemim krevetima s baldahinima i zavjesama koje su spavača potpuno skrivale od pogleda sa strane. Kralj Henrik VIII. imao je krevet od četiri četvorna metra površine, no Izabela Portugalska spavala je u postelji dugačkoj šest i širokoj četiri metra.

U dubokoj starosti, kardinal Richelieu putovao je u krevetu. Nosila su ga šestorica jakih ljudi. Prethodnica su bili zidari: ako su gradska vrata bila premala, odvalili bi komad zida da kardinal može proći.

Ledena postelja pripremljena je za plemića i dvorkinju ruske carice Ane. Postali su stari i senilni, a carica ih je vjenčala da napravi okrutnu šalu. Kuća namještena ledom sagrađena je na smrznutoj rijeci Nevi. Stari par odveli su ondje na ledima slona i ostavili. Do jutra su se smrznuli.

NASTAVLJA SE...

OSVETA KOD G

Poslije ubojstva zakonito izabranog kralja Karla Dračkog, najugledniji hrvatski velikaši napali su jaku neprijateljsku kolonu. Pred očima urotničkih kraljica, u otvorenom i ljutom boju, smaknuli su ubojice kralja: Blaža Forgača i Nikolu Gorjanskog.

Na okup! Branite kraljicu! – zagrmi palatin Nikola Gorjanski.

Prekasno. Iz grmlja, iz šume, niču pješaci, lete kao vrazi. Na glavnu četu siplju svi. Užasan planu boj. Nož na nož, prsa na prsa, zub, šaka, nož, kopito, sve se to trza, čupa, bode, gazi i davi. Uz škripanje, molitve i kletve pije suha zemlja vrelu rumenu krv. A sred krvavog klupka, sred strijela i kopalja nariču, vapiju dvorkinje, klečeći na zemlji kraj prevaljenih kola, bacajući od sebe biser i zlato. Sred krvave gužve stoje kraljevska kola.

S četom boljara doleti Nikola Gorjanski. Razderana mu haljina, omrljana prsa, u bijesnom boju izgubio šljem.

Odasvud navriješe vrazi, sve gušće je klupko, sve gušće padaju mrtvi oko kola. Nikola ne trenu trenom. Ljudi se ruše oko njega, on stoji kao stup.

Jednim skokom skoči pred njega konj, a na njem anđeo osvete – Ivan Horvat. Oči se sretoše, oči planuše, problijediše lica. Zabljesnu Nikolina sablja, ali u mig odleti od teškog buzdovana, podiže se štit, ali Ivan ga slomi. Gorjanski klonu na koljena.

– Haj! – zagrmi Ivan – ubojice kralja! Glavu za glavu ćeš dati!

Bio je to uvod u našu povijesnu priču što smo ga preuzeli od Augusta Šenoe koji je u svom romanu »Kletva« uvjerljivo, na stvarnim činjenicama ali ipak s trunom mašte, opisao ključni trenutak žestoke bitke kod Gorjana u Slavoniji. Tu su 25. srpnja 1386. godine hrvatski velikaši hametice porazili oružanu pratnju ugarsko-hrvatske kraljice Marije i njene majke Jelisavete. U krvavom okršaju glavu su izgubili mnogi ugarski uglednici na čelu s kraljičinim pouzdanikom, palatinom Nikolom Gorjanskim, čiji se moćni grad Gorjan nalazio nedaleko od krvavog razbojišta, u ravnici okruženoj mračnim hrastovim šumama. Moć hrvatske plemičke lige koja je oružjem branila samostalnost, čast i dostojanstvo domovine tog je sparnog ljetnog dana bila na vrhuncu: obje su kraljice zarobljene a utjecajni i lukavi palatin Gorjanski nestao je sa scene velikog obračuna oko hrvatsko-ugarske kraljevske krune.

Povijest kazuje nebrojenim primjerima da je hrvatskoj zemlji, tom otoku ljepote i mirnih, radišnih ljudi, rijetko bilo suđeno da bude oaza mira i spokoja. Hrvati su morali neprestanom borbom i žrtvama odolijevati mnogim grabežljivcima koji su bacali oko na njihovo tlo. Kad je Europa bila u trzajima, Hrvatska je osjećala njezine grčeve, kad su se grabili Istok i Zapad, uz hrvatsku su među pucale provalije, koje su nepremostivo dijelile dva zakrvljena svijeta. Pa ipak, hrvatska je desnica odolijevala svim napadima i iskušenjima. Reklo bi se: hrvatsko je deblo opstojalo, samo mu se u nedaćama lomilo debelo granje!

Čudna i hirovita sudbina htjela je da se u drugoj polovici 14. stoljeća moćni hrvatski velikaški rodovi, po tko zna koji put, upletu u krvave dinastičke borbe, ovoga puta poslije smrti kralja Ludovika. Razlog je bila kruna, tada zajednička i Mađarima i Hrvatima, ali za Hrvate to značajnija jer su oni uvijek polagali pravo na slobodan izbor i potvrdu Kralja i kraljevske dinastije. Kako je Ludovik Anžuvinski umro bez muškog potomka, naslijedila ga je kćerka Marija, još kao djevojčica zaručena s bezobzirnim Sigismundom Luksemburškim, bratom tadašnjeg njemačkog cara. U feudalno doba, logikom rodbinske veze, to bi bilo dovoljno da Sigismundu kao kraljičinom suprugu pripadne i hrvatsko-ugarska kruna.

Hrvatski velikaši nisu za to htjeli ni čuti!

Poučeni starim iskustvima oni su znali da u temeljne oznake državnosti, dakako, u prvom redu pripada izbor državnog poglavara, pa su hrvatsko prijestolje 1385. ponudili napuljskom kralju Karlu Dračkome. U kolo pristalica Dračkog uvrstili su se najmoćniji i najugledniji hrvatski velmože – Ivan Horvat, nekadašnji mačvanski ban, njegov brat zagrebački biskup Pavao, prior bogatog reda Ivanovaca Ivan Paližna, bivši banovi Stjepan Lacković i Nikola Seč te mnogi drugi. Hrvatska je liga u sjajnoj pratnji dovela Karla Dračkog u Budim, gdje su ga

GORJANA

za kralja himbeno prihvatile Marija i njena majka Jelisaveta Kotromanić. Odmah zatim za vladara proglasio ga je i državni sabor. Bilo je posve prirodno da novi kralj nagradi svoje pristalice: Ivan Horvat imenovan je banom cijele Slavonije, a prior Paližna postao je banom Dalmacije i Južne Hrvatske. Ubrzo je i Karlo dobio krug moćnih neprijatelja, osobito onih velikaša koji su za Marijine vlade ugrabili razna državna i privatna dobra.

Ugarski palatin, knez Nikola Gorjanski, sa svojim brojnim rođacima i istomišljenicima, postao je voda buduće urote. Kralj Karlo, po prirodi lakomislen i krajnje neoprezan, nije se nimalo brinuo što to u potaji smišljaju obje kraljice i nezadovoljni velikaši.

Urotnici su se u međuvremenu odlučili na podlu izdaju.

U kraljevskoj dvorani u Budimu, usred razgovora s Nikolom Gorjanskim i drugim velikodostojnicima, kralj Karlo je iznenada napadnut, dok su ulicama prolazile Horvatove i Lackovićeve hrvatske čete.

ILUSTRACIJA RADOVAN DEVLIĆ

»Razgovor se najživahnije raspredao« – pripovijeda jedan povjesničar – »kad pristupi Blaž Forgač, skrivajući pod plaštem kratak mač, ravno kralju. Potom iznenada izvuče oružje te njime najvećom snagom udari kralja po glavi tako da mu je presjekao lubanju sve do pola uha«.

Istodobno su Budim krišom zaposjeli ljudi Nikole Gorjanskog, pa su Horvat i Lacković na vijest o krvavom događaju morali napustiti grad, jer je vojna premoć urotnika bila prevelika. Začudo, Karlo Drački je preživio Forgačov udarac, iako je bio teško ranjen. To nije smetalo obje kraljice i njihove privrženike da ga poslije, onako izmrcvarenog, dotuku u Višegradu.

Takav razvoj događaja izazvao je još veće nezadovoljstvo hrvatskih velikaša. Najprije su našli zaklonište na zagrebačkom Kaptolu, gdje je bilo sijelo biskupa Pavla, a zatim stali okupljati nove čete za otpor krvavim ubojicama njihova izabranog kralja. Hrvatska liga tih je mjeseci imala veliku priliku da riješi dinastičke borbe u svoju korist, jer je na njenu stranu stao i kralj Tvrtko, tvorac moćne hrvatske države u Bosni, tada uporišnoj jezgri svih hrvatskih zemalja. U namjeri da stišaju bunt lažnim obećanjima, Jelisaveta i Marija uputile su se iz Budima u Gorjan, sijelo knezova Gorjanskih, ali ih je na putu od Đakova prema završnom odredištu zatekla nemila sudbina.

Sjajna kraljevska svita, s brojnim dvorjanima i dvorkinjama, u pratnji oružanih četa pod vodstvom Nikole Gorjanskog i Blaža Forgača, uletjela je u dobro pripremljenu klopku hrvatskih velikaša. Na javnoj cesti, samo sat hoda do Gorjana, kolonu je uz divlje krike – »Smrt ubojicama!« – napala snažna Horvatova konjica kojoj su se pridružili i Paližnini vitezovi s crnim križarskim plaštevima. Mnoge su kraljevske čete odmah pobjegle s poprišta bitke a »ono što ne mogaše uzmaknuti, bi posječeno«. Blaž Forgač bio je osobito na meti napadača jer je svojom rukom ubio hrvatskog kralja. Najprije ga je pogodilo koplje, a kad je pao, priskočili su pješaci i pred očima kraljica odrubili mu glavu. Ni Nikolu Gorjanskog nije čekao bolji kraj. Stari izvori navode da se borio junački i hrabro odbijao sve neprijateljske udarce, upravo pred kraljičinim kolima. Napokon se jedan hrvatski vojnik podvukao pod kola i potegnuo Gorjanskog za noge, tako da je pao na zemlju. Istog trena izdajnički knez ostao je bez glave!

Tu činjenicu Šenoa nije spomenuo u romanu »Kletva«.

Razjareni Hrvati navalili su tada na kraljevska kola, prevrnuli ih i izvukli do smrti prestrašene Jelisavetu i Mariju. Prema zapisima Marije i tvrdnjama ljetopisca Thuröcyja, Jelisaveta je pala na koljena pred mrkim Ivanom Horvatom:

– Pomiluj bane, pomiluj! Ja sam zamislila onaj zločin. Moj sukrivac, koji ga je izveo, okajao je netom smrću svoj grijeh. Ne sveti se mojoj nedužnoj kćeri!

Ban Horvat – nije se, dakako, želio osvećivati ženama. Obje je kraljice uputio u tvrđu Novigrad, u zatočeništvo. Kad je Jelisaveta umrla, Mariju su pustili na slobodu. Ali, Hrvati nisu mogli oprostiti ubojstvo svog kralja Blažu Forgaču i Nikoli Gorjanskom. Čak ni mrtvima! Njihove su odrubljene glave, kažu stari izvori, poslane kao znak pobjede u Napulj, gdje su izložene na glavnom gradskom trgu. Poslije velikog uspjeha kod Gorjana, daljni napori hrvatskog plemstva da uz pomoć Tvrtka postignu potpunu slobodu i jedinstvo hrvatskih zemalja nisu, nažalost, uspjeli. Bosanski kralj rano je umro, a hrvatski velikaši i borci protiv Sigismunda jedan za drugim pali su na bojnom polju ili na najkrvaviji način smaknuti u zarobljeništvu.

Pakosna povijest, spletom zamršenih diplomatskih i dinastičkih prilika, nanijela je Hrvatskoj veću štetu od gubitka stotine junačkih glava. Karlov nasljednik Ladislav Napuljski premalo je mario za svoje hrvatske podanike, pa je obogatio kraljevsku blagajnu sramnom prodajom Dalmacije Mlečanima za 100 tisuća zlatnih dukata.

Proći će stoljeća dok se drevna postojbina hrvatskih kraljeva ne vrati pod okrilje domovine!

OBRAD KOSOVAC

ILUSTRACIJA RADOVAN DEVLIĆ

KLETVA NAD POKUPSKIM

Samostalni prateći vod 153. brigade prokletstvo je za neprijatelja. Grb još nemaju, pa im ga predlažemo, no znamo da su dostojni svog imena: "Ukleti Holandezi".

Znate li priču o Ukletom Holandezu?

Neki nizozemski pomorac, zbog zavidne opakosti u svojim trgovačko-gusarskim pothvatima bi proklet, da zajedno sa svojom družinom vječno luta morima. Lutali su morskim prostranstvima šireći užas u usputnim lukama i najavljujući propast brodovlju koje je zla kob bacila u njihovu blizinu. I bila bi to strašna Never Ending Story, da nije bilo jednog »ako«. Naime, ako bi se našla djevojka, koja bi iz ljubavi prema prokletom kapetanu ostavila sve i pošla s njim na njegov sablasni brod, voljna podijeliti užas njegove sudbine, kletva bi prestala. To se i dogodilo u luci sjevernih mora, u koju su hirom prokletstva bili bačeni da svojim urlicima ispune gradić. Kći mjesnog krčmara zaljubila se u nesretnog kapetana. Kako je našla vremena u sveopćoj panici, nije jasno. Možda ga je prepoznala iz svojih snanja, a možda je bila samo ključ dobre kobi za okove kletve. U svakom slučaju, pošla je za kapetanom ne hajući za njegovu sablasnu družinu. Kad je stupila na brod, prokletstvo je nestalo. Otplovili su iz luke, a ostala je samo priča o ukletom Holandezu...

* * *

...S uobičajenom dozom razmetljive bahatosti, jednog jutra sredinom studenog, kočeperili su se srpski soldati na svojim linijama pokupske fronte. Na drugoj strani Kupe polegla je magla po krošnjama i grmlju. Četnici su znali da je prednost teškog kalibra na njihovoj strani. Znali su da druga strana triput razmisli prije nego što potroši jedan metak. Nikakvog pognutog pretrčavanja brisanog prostora. Dapače, veća je fora na sekundu zastati na otvorenom i tobože nezainteresirano motriti drugu stranu, s izrazom blagog gađenja na licu, kao u onom štosu, kad pijanac prvi put kuša vodu i rezignirano konstatira: »Ah, to je ta voda...« Još jučer, mnogi od njih, kao Delije, ili Grobari, dolazili su na utakmice u ne tako daleki Zagreb. Krasnog li osjećaja, krenuti na tekmu ulicama tog uštogljenog, purgerskog grada i pod zaštitom milicije izvikivati porugu i prijetnju izravno u lice »zagrebačkim pederima«.

Tada je zagrmjelo. A dan je bio vedar. Gdje su oblaci? Sama vedrina...

Tijela ono malo preživjelih htjela su iz spasonosnih zaklona od siline udara 82-milimetarskih minobacačkih granata. Kako je počelo, tako je naglo i prestalo. Teški zadah baruta, dim zapaljenih Pinzgauera, stenjanje i zapomaganje ranjenih i zujanje opasnih šplitera... Šutnja i magla s druge strane rijeke. Odakle je banula ta grmeća prijetnja? Nije iz vedra neba, dakle, ipak od onih preko, skrivenih u magluštini. Kao sablasti. Kao ukleti Holandez. Sva idila sigurnog ratovanja za trenutak je otišla u vražju mater!

Ekipa »Ukletih Holandeza« mučila je muku sa svojom baterijom. Od ono malo minobacačkih cijevi ispravne su bile samo tri. Kao samostalni prateći vod bili su toliko samostalni da su njih desetorica smjeli držati kilometar i pol prve linije. Bili su toliko samostalni da su ih koristili kao zakrpu za svaku rupu. Jedan put kad su bili u frki, bilo je to zbog naših tenkova. Došlo je nekoliko oklopnjaka, izazvavši nemalo veselje kod »Holandeza«. Poslije malo rokanja po protivniku odšetali su se dalje, prepustivši samostalnom vodu da primi odgovor poblesavjelog neprijatelja.

»Ukleti Holandezi«, samostalni prateći vod 153. brigade, više su nego dostojni svog imena. Grb si još nisu odredili, pa im naša redakcija predlaže rješenje. I još nešto. »Ukleti Holandezi« nisu prokleti, nego su prokletstvo. Za koga? Zna se.

DOMAGOJ DEVLIĆ

MUDRACI

BY ŠTEF

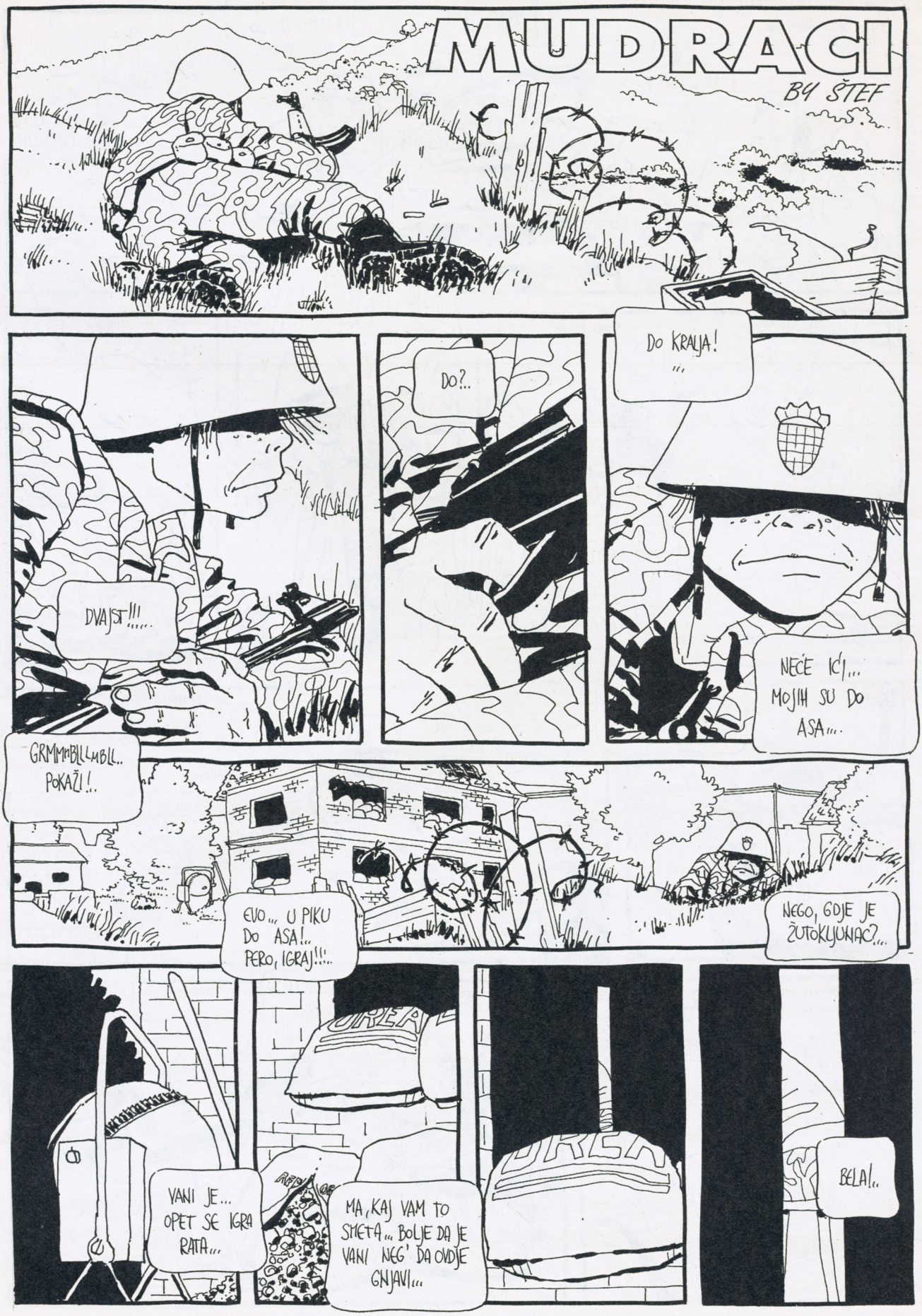

ČEKAJ MALO... ČEKAJ MALO,, NISI ODGOVARAO NA IBERA!!!...
TKO, JA?... MA GDJE??
POLAKO, POLAKO...
MA ŠTA TI TU POLAKO?.. NETKO OVDJE VARA!!!
JEL' NETKO VIDIO LJUTU PAPRIKU??..
UZBUNAA!!
?
?
?
?
UZBUNAAA!!!
UZBUNAAA!!!
STAN
SLAP
DAJ DA SE NETKO POBRINE ZA PJEVCA!!!
MENI SE SPAVA!!!!
DOBRO, JESTE LI VI NORMALNI?..
ZAPOČELI SU NAPAD!!! TREBA SE ZAKLONITI!!!
ČEKAJ MALO, O ČEMU TI TO??...
MOMCI, GDJE JE LJUTA PAPRIKA??
BOOOMM
A, TO??
BOOOMM
SLUŠAJ, ŽUTOKLJUNAC, PA TO SU SAMO MINOBACAČI!!!
DA... NIJE TO NIŠTA STRAŠNO
MOMCI, ZADNJI PUT PITAM: GDJE JE LJUTA PAPRIKA???!!!
BOOOMM

NEMA VIŠE LJUTE PAPRIKE!
NEMA VIŠE LJUTE PAPRIKE ...
BOOOMM
HAJDE, USTANI... JOŠ ĆEŠ SE I ISPRLJATI...
NEMA VIŠE LJUTE PAPRIKE?.. LJUDI, PA OVDJE VIŠE NIJE ZA ŽIVJET!...
ALI...
ETO, VIDIŠ?.. VEĆ JE BOLJE... IDI, POJEDI NEŠTO SA STARIM BARETOM, POPIJ PIVICU, SMIRI SE MALO...
...AJDE...
TKO MIJEŠA?..
ŽUTI, HOĆEŠ LI JESTI??
BBOOMM
BOOOMM
NE, HVALA...
DOBRO JE... I TAKO IMA SAMO ZA MENE...
BOOM
ŠTA TE MUČI?? NEKAKO SI PREVIŠE NERVOZAN... SMIRI SE MALO...
VIDIŠ, I JA SAM NA POČETKU BIO KAO I TI...
MAŠTAO SAM... ZAMISLJAO...
BRRAT
BRRRAP
BRRRAP
BRRRAP
RATNA SLAVA, ODLIKOVANJE, JUNAŠTVA, I TO...
NO, OVAJ RAT JE PRLJAV I ČESTO I SAM MORAŠ IGRATI PRLJAVO...
ČESTO SE HRABROST, JUNAŠTVO, PA ČAK I SAVRŠENO RUKOVANJE O-RUŽJEM POKAŽU MANJE KORISNIM OD LUKAVSTVA I RECIMO, STRPLJENJA...
ETO, NA PRIMJER...
HMMMFM
BOOM
SJEĆAM SE... JEDNOG JUTRA, VRAĆALI SMO SE SA ISTURENE STRAŽE...
MJAC...
...NAS PETORICA...
BOOMMM
MMF

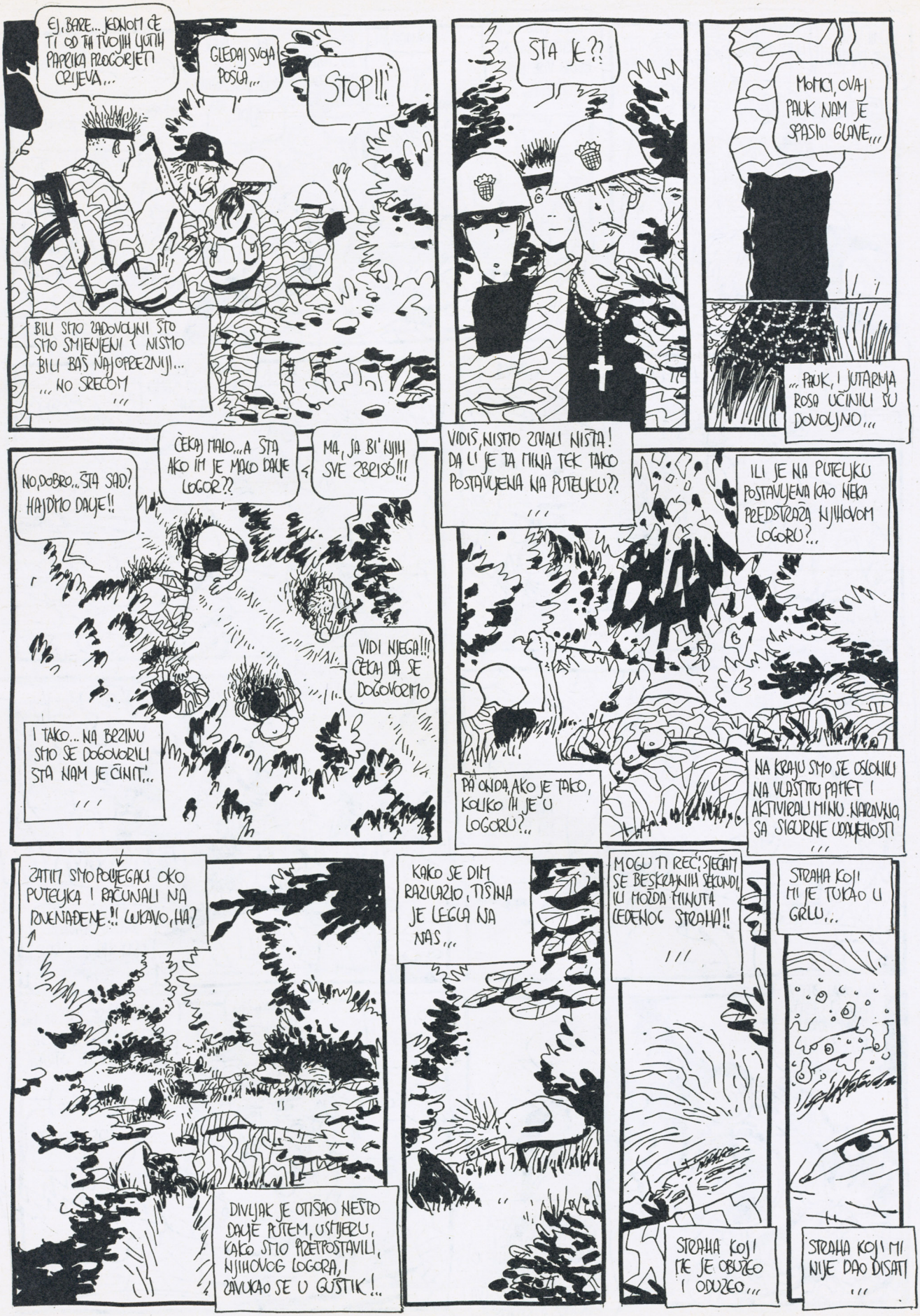
EJ, BARE... JEDNOM ĆE TI OD TA TVOJIH LUTIH PAPRIKA PROGORJETI CRIJEVA...
GLEDAJ SVOJA POSLA...
STOP!!!
BILI SMO ZADOVOLJNI ŠTO SMO SMIJENJENI I NISMO BILI BAŠ NAJOPREZNIJI... ...NO SREĆOM ...
ŠTA JE??
MOMCI, OVAJ PAUK NAM JE SPASIO GLAVE...
...PAUK, I JUTARNJA ROSA UČINILI SU DOVOLJNO...
VIDIŠ, NISMO ZVALI NIŠTA! DA LI JE TA MINA TEK TAKO POSTAVLJENA NA PUTELJKU?? ...
ILI JE NA PUTELJKU POSTAVLJENA KAO NEKA PREDSTRAŽA NJIHOVOM LOGORU?..
PA ONDA, AKO JE TAKO, KOLIKO IH JE U LOGORU?..
NA KRAJU SMO SE OSLONILI NA VLASTITU PAMET I AKTIVIRALI MINU. NARAVNO, SA SIGURNE UDALJENOSTI ...
ČEKAJ MALO... A ŠTA AKO IM JE MALO DALJE LOGOR??
MA, JA BI' IH SVE ZBRISO!!!
NO, DOBRO... ŠTA SAD? HAJDMO DALJE!!
VIDI NJEGA!!! ČEKAJ DA SE DOGOVORIMO
I TAKO... NA BRZINU SMO SE DOGOVORILI ŠTA NAM JE ČINIT'... ...
ZATIM SMO POLJEGALI OKO PUTELJKA I RAČUNALI NA POVEĆANJE!!! LUKAVO, HA?
DIVLJAK JE OTIŠAO NEŠTO DALJE PUTEM, USMJERU, KAKO SMO PRETPOSTAVILI, NJIHOVOG LOGORA, I ZAVUKAO SE U GUŠTIK!..
KAKO SE DIM RAZILAZIO, TIŠINA JE LEGLA NA NAS...
MOGU TI REĆI; SJEĆAM SE BESKRAJNIH SEKUNDI, IU MOŽDA MINUTA LEDENOG STRAHA!! ...
STRAHA KOJI ME JE OBUZEO I ODUZEO...
STRAHA KOJI MI JE TUKAO U GRLU...
STRAHA KOJI MI NIJE DAO DISATI ...

I ONDA, NAKON NEKOG VREMENA, ZAČULI SMO GLASOVE!!!
BIO SAM NA SMRT UPLAŠEN ...
PROMATRAO SAM IH KROZ POLUZATVORENE OČI...
HAHAHAHH..EVO IH, UJACI...FINO SU NALETELI...
PAZI, MOŽDA JE KOJI JOŠ ŽIV...
BILO JE DOGOVORENO DA FRANC PRVI OPALI...
...A PROKLETI FRANC JE ČEKAO DO ZADNJEG TRENUTKA!!!...
BEŽI BRE, OVI SU MRTVIJI OD MOJIH ČARAPA!!!
DA VIDIMO ŠTA IMA OVAJ!...
MISLIM, MOGAO SAM IM OSJETITI MIRIS...
A ONDA JE POČEO PAKAO...
BILI SU TOLIKO IZNENAĐENI DA NISU PRUŽILI NIKAKAV OTPOR...
BRATTATAAAAATTAAATAAAATATT
ONI KOJI NISU PALI POKOŠENI PRVIM RAFALIMA...
...DALI SU SE U PANIČAN BIJEG K SVOM LOGORU...
...A TAMO IH JE DOČEKAO DIVLJAK!!!...
BRRAATATT

...AKO JE NETKO I BIO U LOGORU...
BOOM
BOOOMMM
...TAJ JE POBJEGAO PRIJE NO ŠTO SMO MI DOŠLI U NJ!...
I TAKO ...
BRROP FFFFFF
BOOOMM
MOŽE LI SE OVDJE NA MIRU SPAVATI???!!!
ZZZZWWWIZ
SLAP
O, DA? EVO TI!! SPAVAJ VJEČNO!!!
ZZZWWW...
DVAJST!
PEDESET!
MARINA
ZZZZZZZWWWIZ
PEDESET?
OVO JE DA POLUDIŠ!! BUDALAMA KRUMPIR I NA ASFALTU RASTE!! ...
MARINA
MOLIM?? PONOVI TO!!
BUDALAMA KRUMPIR I NA ASFALTU RASTE ...
ZZZZWWIZZ
SLAP
TI MENE DRŽIŠ ZA BUDALU??
HEJ!!!
MOMCI!!!
NAPAD!... PRESTAO JE ...
RAZUMIJETE?.. NEMA VIŠE OPASNOSTI!!!
...MISLIM... NEMA VIŠE POTREBE ZA SKLANJANJEM...
...OVAAAJ...
OK, OK... JASNO MI JE...
END

TONČEK I DORICA

Najveće čudo ondašnjega Zagreba bilo je visoko 140 centimetara i teško 250 kilograma. Na veselje građanstva i užas osoblja, hladnokrvno je ušetalo u jezero umjesto u svoju nastambu. Dan 17. ožujka Zagreb i njegov ZOO upamtili su po prvoj indijskoj slonici. Druga će već imati i zagrebačko ime.

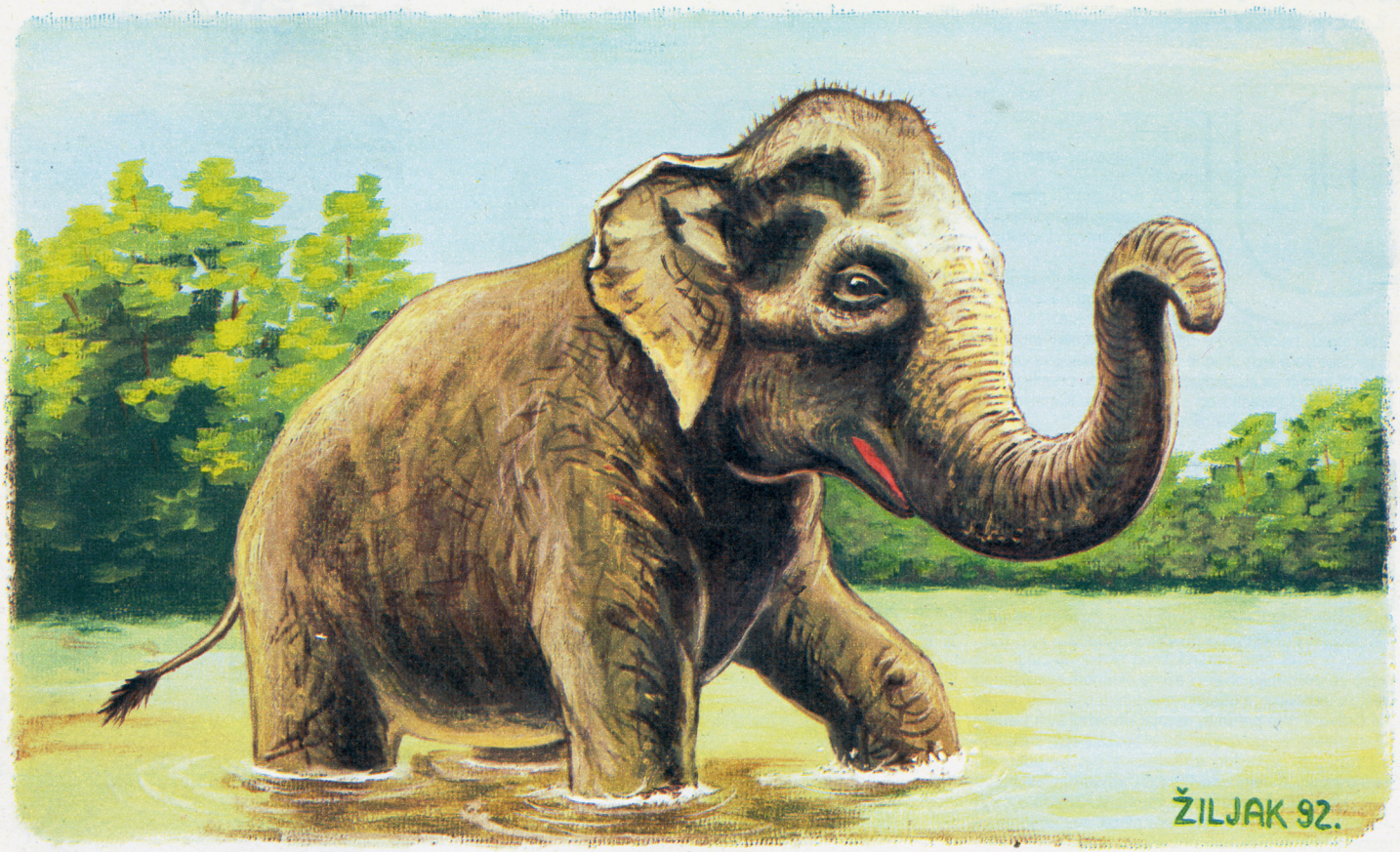

ILUSTRACIJA ALEKSANDAR ŽILJAK

Zagrebački Zoo otvoren je za posjetitelje daleke 1925. godine u prelijepom parku Maksimir. Želja ondašnjeg pučanstva svakako je bila – vidjeti najvećeg sisavca u njihovu vrtu. I već pet godina poslije, nakon gotovo godine dana prikupljanja priloga, uz podršku gradskog magistrata, skupljena je za ono doba golema svota: 120.000 dinara. Upravo toliko tražila je njemačka tvrtka »Hagenböck« za dvogodišnju indijsku slonicu po imenu MYSORE. Prva dva mjeseca 1930. godine prošla su u gradnji ograde od drvenih trupaca na prostoru današnjeg »drugog otoka«, a istodobno je počela i gradnja zimske nastambe na mjestu današnjeg paviljona za vodenkonje. I došao je svečani trenutak! Dana 17. ožujka 1930. surlata dama, visoka 140 centimetara i teška 250 kilograma na veselje građanstva a na užas i muku osoblja vrta, umjesto u trkalište ušetala je ravno u jezero. Nevješti u ophođenju sa slonovima, radnici vrta su se itekako namučili dok okupanu ljepoticu nisu smjestili u pripremljeni prostor.

Prvi timaritelj, drugim riječima, prvi tata i mama slonice Mysore, koja je odmah odmila dobila nadimak Mauzika, bio je Anton Dolenec-Tonček. Svu ljubav i nježnost poklonio je Mauziki. Ona mu je pažnju vraćala brzim privikavanjem na novu sredinu i nove ljude. I nije prošla ni godina, a Mauzika je na opće veselje i ponos Tončeka izvodila mnoge majstorije. Na zapovijed bi surlom nježno dignula Tončeka na svoja široka leđa, obišla s njim ponosno po trkalištu i isto tako nježno spustila ga na dobru staru zemlju.

Nagrada je bila jabuka ili slično voće.

Pred zimu 1932., nakon što je zimu 1931. godine prezimila u štalama ondašnjeg sajma, Mauziku su preselili u novu grijanu nastambu, a u trkalištu čekao ju je mali bazen. Prava raskoš.

Dobro hranjena, slonica je rasla i dosegla punu veličinu negdje pred drugi svjetski rat. Za to je dnevno bilo potrebno i do 12 litara mljevene i oparene zobi, 20 – 25 kg sijena ili djeteline, 6 – 8 kg voća ili povrća, 4 kg kruha ili 1 kg kuhane riže, 4 kg kuhanog krumpira, oko 25 litara svježe vode.

Nažalost, ratni vihor nije mimoišao ni naš Zoo, pa ni Mauziku. U općoj nestašici hrane, slonica je doslovno uginula od gladi. Poratne godine prošle su u postupnom obnavljanju vrta i životinja, stradalih od neimaštine i gladi. Tek 1951. godine našlo se dovoljno novca i uz pomoć gradske uprave zoološki vrt uspio je kupiti i dopremiti u Zagreb novu dvogodišnju slonicu. Bila je to indijska slonica rodom s Ceylona (danas Šri Lanka). Godine 1954. stigla je i druga indijska slonica. Prvoj je kumovao ondašnji gradonačelnik i dao joj pravo zagrebačko ime DORICA, a druga je došla s imenom RAMA. Rama je bila poklon indijskog predsjednika Nehrua. To je bila neviđena senzacija za Zagreb. Dvije slonice u malom zagrebačkom vrtu! Brigom timaritelja Tončeka i njegovog pomoćnika i nasljednika Mehe, slonice su brzo postale prekrasni primjerci kakvih se ne bi postidio ni najveći Zoo. I tako pitome, da su se mnogi stručnjaci čudili sposobnosti naših timaritelja. Rad sa slonovima vrlo je složen i opasan. Slonovi su izvanredno pametne životinje, brzo uče, ali i dugo pamte. I dobre i loše postupke vraćaju, naklonošću i poslušnošću, ali i osvetom. O takvim dogodovštinama drugom prilikom.

TOMISLAV KELEMEN

PREKO DRAVE

Staroj priči o Čakovcu Nikola Šubić Zrinski dodao je svoje poglavlje: velebnu utvrdu koju su dogradili njegovi potomci. Točku na kraju uskratila je smrt Nikole mlađega koji je navodno poginuo u lovu, premda je vjerojatnije usmrćen od najamnika kralja Leopolda.

U srcu šumovitog Međimurja, kraja »med dvemi vodami«, i danas ponosno stoji biser srednjovjekovne gradnje — utvrda Zrinskih.

Dok promatramo stare zidine natopljene legendama, doživljavamo izravni dodir s prošlošću.

Nije teško naslutiti da je umjesto zemljanog nasipa preko kojeg se, pokraj jezera, ulazi u stari grad, nekad ovdje bio pokretni drveni most. Put nas dalje vodi kroz idilično dvorište. Desno, na vanjskoj zgradi, penju se stepenice na kojima se prema predaji Petar Zrinski oprostio od svoje supruge Katarine odlazeći u Beč, da se više nikada ne vrati.

Ljubitelj povijesti i poznavatelj okrutne prošlosti obitelji Zrinski neobično se osjeća kada ulazi u to velebno zdanje. Jer, ono je neizbrisiv dio hrvatske povijesti. Ovdje je u XVIII. stoljeću bio centar otpora protiv carskog jarma i apsolutizma. Centar znamenite urote Zrinsko-Frankopanske.

Godine 1660. u ove krajeve dolutao je čuveni turski putopisac Evlija Čelebija. U njegovim zapisima ostalo je dosta štiva o Čakovcu i hrvatskome banu.

»To je tvrdi grad peterokutnog oblika. Sazidan tako kako se podziđuju obale. Leži na plodnom zemljištu obraslom zelenilom, a udaljen je jedan dan jahanja od rijeke Drave. On je predmet osvajačkih težnji svih vladara. U unutrašnjosti grada ima deset tisuća lijepih kuća koje su građene od tvrdog materijala, a sve su pokrivene raznovrsnim ćeremitom. Osobito vrijedi vidjeti hercegov dvor i palače sedmorice kapetana. Sve su ulice široke i popločane kao šahovska ploča. Ima dvije tisuće dućana, a nabrojao sam četrdeset samostana(!).«

Maštoviti Čelebija očito je pretjerao u brojkama i opisu, ali njegovi podaci govore o nedvojbenom sjaju i vrijednosti čakovečke utvrde u XVII. stoljeću.

To potvrđuje i zapis nizozemskog putopisca Jakoba Tolliusa iz 1661. godine.

»Čovjeka se ugodno doima kada iz okolišne pustoši napokon ugleda krasnu palaču, pa u njoj nađe pokućstvo, veličajni sjaj i čistoću, te naobraženu i načitanu obitelj.«

Obstojnost utvrde na ovom mjestu, koja se rušila i nadograđivala, možemo pratiti još od XIII. stoljeća. Iz starih listina doznajemo da je ovdje svoj drveni plemićki dvor podigao grof Dimitrije Čak, navodno 1267. godine. Pridošlice, a i okolni kmetovi, govorili bi »Vidi, Čakov turen!«

Upravo od tog imena kasnije je izveden i današnji naziv grada. (Čakov turen, Čakaturen, Čakovec).

U svojoj burnoj prošlosti, Čakovec je mijenjao gospodare. Nešto više svjetlosti u tamu srednjeg vijeka unose povijesna zbivanja iz razdoblja od XIV. do XVI. stoljeća. Čakovec je tada uglavnom drvena utvrda manjeg značenja, ali ipak njegovi vlasnici upravljaju većim

ILUSTRACIJA IVAN GREGOV

dijelom Međimurja. U njemu su stolovali moćni i bogati feudalci i hrvatski banovi (Lacković, braća Kanižaji, grofovi Celjski, plemići iz obitelji Ernušt...)

Godine 1546. vlasnikom Međimurja postaje Nikola Šubić Zrinski. On je imao izvanredne zasluge u borbama protiv Turaka i kralj Ferdinand mu prodaje gradove Čakovec, Štrigovu i Legrad za 20.000 forinti. Zrinski počinje u Čakovcu graditi velebnu utvrdu, nadogradnju koje su nastavili njegovi potomci: Juraj, Juraj mlađi, te Nikola mlađi i Petar. U to vrijeme nastaje najveći dio današnje čakovečke utvrde. Zrinski su podigli prekrasnu i za ondašnje prilike gotovo neosvojivu nizinsku fortifikaciju. Vanjski dio grada sastojao se od obrambenih kula i jakih zidina, koje su izvana bile branjene još i dubokim opkopima. U Centru utvrde bila je podignuta i veličanstvena jednokatna palača »u kojoj bi i kralj mogao stanovati«. Unutar palače bile su prostorije s različitim sadržajima (biblioteka, arsenal, kapelica, riznica). Ovdje su grofovi Zrinski imali i bogatu zbirku umjetničkih slika i jednu od prvih numizmatičkih kolekcija na području Hrvatske.

Djelo Zrinskih, koji su bili velikani hrvatske kulture i neustrašivi borci protiv nadiranja osamanlijskih četa, na-

LEGENDA

ILUSTRACIJA *MESUD BUĆIMAKIĆ*

ILUSTRACIJA *IVAN GREGOV*

prasno je prekinuto pogibijom Nikole Zrinskog mlađeg (kojega je, navodno, usmrtio vepar u Kuršanečkom lugu 1664. godine) i smaknućem Petra Zrinskoga u Bečkom Novom Mjestu 1671., poslije čuvene urote Zrinsko-Frankopanske.

Čini se da su prsti carskog dvora i cara Leopolda bili umiješani već i u tragičnu smrt Nikole Zrinskoga u Kuršanečkom lugu.

»Iza nekog grma podigne se vepar, te navali na bana i sruši ga na zemlju. Vepar je na to bana posve izgrizao. Nikola je krvario iz sedam rana, od kojih bijaše najveća na vratu. Paž je vikao i dozivao u pomoć. Kada se skupiše i drugi lovci, ban ih počne miriti da mu neće biti ništa. Nikola se htjede pridići, ali uslijed velikog gubitka krvi padne na zemlju i ispusti dušu« — ovo javlja 27. studenoga 1664. godine (francuskom kralju Luju XVI njegov sposobni diplomat u Beču, Gremonville).

No, taj isti Gremonville nekoliko godina poslije, 3. travnja 1670. godine, šalje u Pariz i pismo:

»Prije tri dana doznao sam od vrlo dobro upućene osobe da grofa Nikolu Zrinskoga nije u Kuršanečkom lugu usmrtio vepar, nego lovac kojega je iznajmio car Leopold, jer je otkrio Nikolino pregovaranje s Turcima, da se pod njihovom zaštitom proglasi kraljem hrvatsko-ugarskim.«

Tako je došla i kobna 1670. godina, kada je Petar Zrinski zajedno s Franom Krstom Frankopanom otišao u Beč vjerujući u milost cara Leopolda. I dok su ovi vrsni hrvatski muževi čamili u dvorskom zatvoru u Bečkom Novom Mjestu, car Leopold je izdao naredbu za pljenidbu i pljačku imanja ovih dviju velikaških obitelji. Tada je ponajviše stradalo i cijelo Međimurje, zajedno sa Čakovcem.

Car Leopold 29. ožujka 1670. godine izdaje proglas kojim je Petra Zrinskoga proglasio »nevjernikom naše krune«, te mu oduzima »vse časti, vrednosti, slobodnosti, preštimanja i poštenja. Imanje pak njegovo i vse blago nek se obrne na našu carsku komoru. Tako hoćemo i zapovedamo.«

BRANIMIR KOZLINA

JEDRA PUNA TAJNI

Stotine nenapisanih pripovijesti plutale su morima svijeta. Strašne sudbine sablasnih brodova stoljećima uzbuđuju maštu moreplovaca i plaše ih. Još i danas: brodovi usamljenici i dalje plove.

Veliki trojarbolni jedrenjak *»Marlborough«* isplovio je početkom siječnja 1890. godine iz Lytteltona (Novi Zeland) nakrcan vunom i soljenom ovčetinom. Na brodu su bila 23 člana posade pod zapovjedništvom kapetana Hida, te nekoliko putnika, od kojih je jedna bila žena. Posljednji put opažen je pod punim jedrima u travnju iste godine, ispred ulaza u Magellanov tjesnac.

Budući da ni nakon godinu dana nije stigao na odredište u Glasgow, engleska je ratna mornarica poslala u potragu brod. Uporna pretraživanja po vodama Ognjene zemlje ostala su bez rezultata: *»Marlboroughu«* nigdje traga. Ubrzo je proglašen nestalim i pao u zaborav. Ipak, to nije kraj priče. . .

Poslije puna dva desetljeća, u listopadu 1913. godine, zapovjednik jedrenjaka koji je plovio nedaleko od kopna na visini Punta Arenasa, zamijetio je u zabačenom zaljevu neobičan brod. Uputio je signale, ali mu nije uzvraćeno. Kada su se približili, zaprepaštenju nije bilo kraja. Oko jarbola sablasnog broda lepršali su rastrgani komadići jedrilja i snasti. Sve je bilo prekriveno neobičnom zelenkastom plijesni. Mornari što su se popeli na crvotočnu palubu morali su pažljivo koračati: urušavala se i trunila pod nogama. Na krmnici, podno kormila, ležao je ljudski kostur. U zaklonu pronašli su još tri, desetak u prostoriji za momčad, šest u časničkoj blagovaonici. . . Vrhunac iznenađenja čekao ih je na rastočenoj krmi. Tamo su se nazirala teško čitljiva slova: *»Marlborough — Glasgow«!*

Tragična sudbina tajanstveno nastradalog jedrenjaka, njegove posade i putnika nije nikada razjašnjena. Ovaj istiniti događaj samo je jedan od primjera kako su nastajale priče o »sablasnim brodovima«.

U vrijeme drvenih brodova godišnje je stradavalo na desetke jedrenjaka. Većina bi odmah potonula, ali neki su, iako teško oštećeni i bez posade, nastavljali lutati morima sve dok se ne bi raspali ili razbili o hridi dalekih obala.

Gradnjom željeznih korita počeo se smanjivati broj napuštenih plutajućih brodova. Unatoč svemu, početkom našeg stoljeća godišnje je prosječno zabilježeno do dvije stotine podrtina. Budući da su predstavljale veliku opasnost, osobito u noćnoj plovidbi i olujama, američki »Hydrographic service« (Hidrografski ured) počeo je još prije stotinjak godina objavljivati takozvane »Derelict's Charts«. Na tim kartama točno su zabilježeni datumi i položaji susreta s podrtinom. Od 1910. godine posebno opremljeni brodovi pronalaze ih i uništavaju.

Koliko nenapisanih pripovijedaka ili romana o nevjerojatnim sudbinama i rekordima »sablasnih brodova«! Spomenimo još neke.

Veliki francuski jedrenjak, napušten 1881. u požaru na pučini ispred Čilea, »doplovio je« poslije četiri mjeseca na otočje Tuamotu. Engleska škuna *»Ada Irdale«*, napuštena, također zbog požara, ispred otočja Marquise, stigla je poslije osam mjeseci (još tinjajući!) do Tahitija.

Engleski trojarbolnik *»Colonist«* nakrcan mahagonijevim drvom sudario se 1883. godine nedaleko od Floride. Posada je spašena u posljednjem trenutku. Brod ipak nije potonuo već se poslije dva mjeseca nasukao na drugoj strani Atlantika, kod ušća Loire!

Teško oštećeni američki jedrenjak *»Fanny E. Wolson«* napustila je posada 1891. ispred Charlestona. Poslije je opažen u vodama Azora i na drugim mjestima Sjevernog Atlantika. Tek nakon tri godine nasukao se na Novoj Zemlji. Pokušajte izračunati koliko je morskih milja prevalio!

Američki škuner *»Maurice K. Thurdow«* nasukao se noću 15. listopada 1927. godine nedaleko od rta Hatteras. Posada se spasila teškom mu-

ILUSTRACIJA E. T. RIBIĆ

kom. No, kad je svanulo, brodu nije bilo traga. Odsukali su ga nadošla plima i obrnuti smjer vjetra. Kao podrtina nastavio je lutati punih sedam godina!

Još je neobičniji slučaj njemačkog jedrenjaka *»Trave«*. Na njega je naletio parobrod i presjekao ga na dva dijela: krmeni dio pronađen je na otoku New Britain južno od ekvatora, a pramčani na Karolinima, sjeverno od ekvatora...

Na temelju 5000 izvještaja prikupljenih između 1891. i 1893., već spomenuti »Hydrographic service« zabilježio je postojanje čak 1628 podrtina opasnih po plovidbu. U godini 1912. smatralo se da se njihov broj povećava za 200 godišnje. Na početku prvog svjetskog rata registrirano ih je 230. Samo na Sjevernom Atlantiku, 1930. godine, američka Obalna straža uništila je 267 plutajućih olupina. Ipak, prije potapljanja topovskim granatama ili nekim drugim eksplozivom, valja ih pomno pregledati. Iznenađenja su uvijek moguća...

Jedno od najdramatičnijih, svakako je slučaj američkog jedrenjaka *»Everest Webster«*. Njegova napola utonula podrtina primijećena je u sjeveroatlantskim vodama, nekoliko puta u svibnju 1907. godine. Obalnoj straži naređeno je da je pronađe i uništi. Uzalud su tragali mjesec dana. Već su mislili da je konačno potonula. Ali, vraga! Tek što su odustali od potrage, iznenada se pojavila na kursu velikog četverojarbolnog jedrenjaka *»Quevilly«*.

Polomljenih jarbola plutala je utonula do palube. Samo je krmnica virila iznad morske razine. Kakao je bilo lijepo vrijeme i mirno more, zapovjednik uputi čamac s časnikom neka je pregledaju. Kada su ušli, u polumraku napola poplavljene krmnice, opaze nekoliko nepomičnih tjelesa.

Odjednom, jedan od »mrtvaca« podigne ruku. Drugi izusti nekoliko riječi. I ostali počnu davati znakove života. Izgladnjela, promrzla i potpuno iscrpljena posada prepustila se polaganom umiranju. Spasitelji su stigli doslovno u posljednjem trenutku!

Da danas morima plutaju ne samo drvene podrtine, potvrđuju i dva neobična brodoloma koji su se dogodili u La Mancheu početkom 1971. godine. Ploveći noću 17. siječnja ispred Folkestona, njemački teretnjak *»Brandenburg«* koritom je udario u neidentificirani predmet. More je naglo prodrlo u unutrašnjost, brod se nagnuo i potonuo pramcem prema dnu. Cjelokupna posada uspjela se spasiti... Idućeg mjeseca u istim vodama sličnu je sudbinu, opet noću, doživio teretnjak *»Niki«*.

Zagonetku je riješio minolovac britanske mornarice: otkrio je ispod površine plutajuću podrtinu manjeg tankera. Poslije se saznalo da je taj teško oštećeni brod posada napustila dva mjeseca ranije u Sjevernom moru, pretpostavljajući da će ubrzo potonuti. Ali, morske struje i vjetar odnijele su ga u vode La Manchea. Sablasni brodovi još prijete.

FRANO BARAS

MARLBOROUGH (V. BRITANIJA, 1846) TROJARBOLNA FREGATA

VATROSLAV LISINSKI

ILUSTRACIJA JULIO RADILOVIĆ

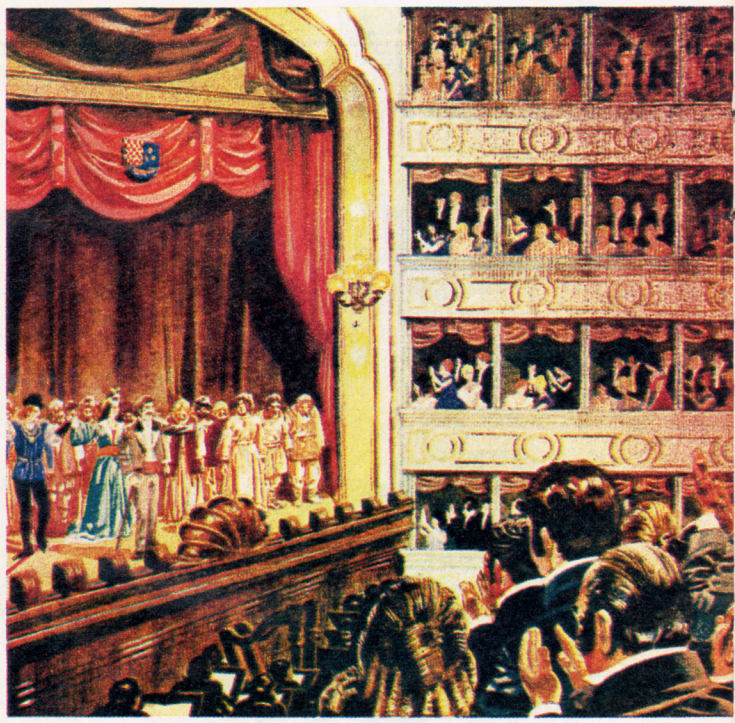

Vatroslav Lisinski rođen je u Zagrebu, 8. srpnja 1819. u prilično imućnoj građanskoj obitelji. Zarana ga je zadesila nesreća: kao dječak je pao i iščašio kuk, pa se morao služiti najprije štakama, a zatim štapom. Kako je bio izrazito nadaren i marljiv, svi su ga vrlo voljeli. Pokazivao je glazbenu nadarenost koja je morala biti natprosječna, s obzirom na to da se javila u tada još malom pokrajinskom gradu, kakav je bio Zagreb početkom 19. stoljeća.

Hrvatski rodoljubi su novčanim prilozima pomogli daljnju glazbenu naobrazbu Lisinskog čija je obitelj, poslije prerane smrti oca, naglo osiromašila. Lisinski je otputovao u Prag, gdje se školovao od 1847. do 1850. godine, upoznavši se ujedno u tom važnom kulturnom središtu tadašnje Europe s novim pokretom glazbenog romantizma. U Pragu je Lisinski skladao drugu operu, ujedno svoje životno djelo, »Porin«, sa sadržajem iz stare hrvatske povijesti. Libreto za tu operu napisao je poznati hrvatski dramaturg dr. Dimitrije Demeter.

Mladi Lisinski studirao je u Zagrebu pravo, ali se školovao i za skladatelja i nastavnika glazbe. U to su vrijeme u Zagrebu strane kazališne trupe izvodile opere talijanskih i njemačkih skladatelja. Hrvatski rodoljubi koje je predvodio veliki prijatelj Lisinskog Albert Štriga, tražili su od njega da sklada hrvatsku narodnu operu. Lisinski je u tome i uspio, pa je 28. travnja 1846. održana u starom zagrebačkom kazalištu na Markovu trgu praizvedba njegove prve opere »Ljubav i zloba«. Predstava se pretvorila u pravo slavlje.

Burna godina 1848., koja je uništila nade hrvatskih rodoljuba da će nešto postići protiv nenarodnog austrijskog i mađarskog režima, promijenila je mnogo toga u domovini. Vrativši se u Zagreb, Lisinski se našao osamljen i bez pomoći. Ojađen, napustio je skladanje, ali je ubrzo umro, 31. svibnja 1854., u naručju svoje zaručnice Hedvige Ban. Na smrtnoj postelji skladao je vlastito opijelo. Njegova opera »Porin«, najvrednije među više od 160 glazbenih djela Vatroslava Lisinskog, izvedena je prvi put tek 43 godine poslije skladateljeve smrti.

PLATNO, BOJE, KIST I KRIST

Najviše slika srednjovjekovnih glazbala vezano je za lik Spasitelja. Na prikazima Bogorodice i Isusa redovito u rukama anđela vidimo glazbala poput harfe ili lutnje, a u prizorima Kristova rođenja i poklonstva, pastiri sviraju frule ili gajde.

Zbog povezivanja središnje kraljevske vlasti i slobodnih kraljevskih gradova u trinaestom i četrnaestom stoljeću dolazi do širenja znanja, kulture i bogatstva. Tako ljepota više nije ono što je čvrsto i sigurno (ideal u prethodna dva-tri stoljeća), već ono što je bogato. I umjetnost odražava porast materijalnih dobara i jačanje humanizma, kao i brz napredak znanosti: matematike, geometrije i statike (što pobija ukorijenjeno mišljenje o srednjevjekovnom neznanju). No, ono što je možda najviše obogatilo sve grane umjetnosti toga vremena postupno je prodiranje sadržaja iz svakodnevnog života.

U to su vrijeme najučestalija svjedočanstva glazbenog života u nas bila likovna djela, od reljefa i skulptura do freskoslika. S tih i takvih djela ne možemo saznati sve ono što nas zanima o glazbenom životu toga vremena, ali možemo saznati što se događalo s **glazbenim instrumentima** na našem području u kasnom srednjem vijeku.

Iz Donjeg Čela na otoku Koločepu kod Dubrovnika potječe najstariji hrvatski spomenik s prikazom glazbala. To je reljefna ploča (najvjerojatnije iz 12. st.) na kojoj je prizor lova s velikim svijenim rogom.

Iz istog razdoblja (dakle iz ranog srednjeg vijeka) potječe i vrlo sličan prikaz roga s reljefa na zvoniku splitske katedrale.

Kasni srednji vijek mnogo je bogatiji prikazima glazbala, tako da na spomenicima kao što su Radovanov portal u Trogiru i korska klupa u katedrali u Splitu možemo pronaći najrazličitije instrumente, od **duhačkih, gudačkih, trzalačkih, pa do udaraljki.**

Najzanimljivija mjesta na kojima nalazimo prikaze instrumenata nalaze se u Istri, u mnogim crkvicama oslikanim freskama. Preko obalnih područja Istre prodirao je utjecaj Italije i osobito Venecije koja od trinaestog stoljeća uključuje istarske obalne gradove u sustav svoje države, dok je središte Istre bilo vezano za goričke grofove i Habsburge. Zbog takve podjele na istarskom se području sukobljavaju dvije različite umjetničke struje, mediteranska i sjevernjačka, a s njima se prepliće i ona treća, a to je pučka umjetnost lokalnih freskoslikara.

Na freskama u Oprtlju, Bermu, Lovranu, Žminju, Barbanu, Lindru i drugim istarskim gradićima nalazimo prikaze glazbala karakterističnih za ono vrijeme, a neki su (vjerovali ili ne) u upotrebi i danas. Od duhačkih instrumenata srećemo poznate instrumente poput **životinjskog roga, blokflaute i gajdi** (danas u Istri pod nazivom mišnice ili mih), ali i instrumenata nepoznatog srednjevjekovnog imena poput **šalmaja** u kojem ćemo prepoznati danas vrlo popularan istarski folklorni instrument pod nazivom sopile ili dvojnice. Iako znamo da je u srednjem vijeku šalmaj bio popularan instrument na području cijele Europe, možemo biti ponosni što je Istra jedan od tri lokaliteta na kojima se taj srednjovjekovni instrument zadržao u upotrebi do danas, u gotovo nepromijenjenom obliku. (Drugi lokalitet je Makedonija gdje se instrument pojavljuje pod imenom zurle, a treći Alpe gdje se pojavljuje u obliku velikog alpskog roga). Od gudačkih instrumenata najzanimljiviji su prikazi **vielle** (dalekog pretka današnje violine) te **rebeka,** instrumenta arapskog porijekla koji se svirao ili poput violine, ili na orijentalan način, oslonjen na koljeno. Upravo taj drugi način sviranja zadržao se u našim krajevima u obliku folklornog instrumenta koji poznajemo kao **gusle.** Od trzalačkih instrumenata srećemo **lutnju** (u Dubrovniku leut) **psalterij, harfu, cimbal** (oblik citre) i **mandoru,** a od udaraljki **bubanj, timpane, tamburin, triangl, praporce, kolo sa zvoncima, kao i male prenosne orgulje – portativ.**

Ne treba zaboraviti da su svi ti prikazi srednjevjekovnih instrumenata bili vezani za određene ikonografske sheme, zbog čega već tada dolazi do socijalne diferencijacije instrumenata koja se održala i do današnjih dana. Tako na prikazima **Bogorodice i Krista** redovito u rukama anđela nalazimo instrumente poput harfe, lutnje, vielle, pozitiva i slično. Njihove izrađevine (jer je bilo nužno mijenjanje instrumenata zbog rastućih zahtjeva izvodilačke prakse) danas nalazimo u velikim simfonijskim orkestrima. S druge strane, u temama u kojima se javlja običan puk, a to je najčešće **Kristovo rođenje i poklonstvo pastira,** u rukama pastira vidimo narodne instrumente poput frula ili gajdi, koji su do danas ostali nepromijenjeni.

Očito je da su na srednjovjekovnim spomenicima u Hrvatskoj prikazani gotovo svi instrumenti koji se u to vrijeme pojavljuju u Europi, ali isto tako da su se neki od njih (sopile, mišnice, gusle, ljerica) zadržali u nas u svojim gotovo izvornim srednjevjekovnim oblicima, i to do današnjih dana. To je (u ovo vrijeme, kada se traga za izgubljenim vrijednostima) neprocjenjivo bogatstvo.

SANDA VOJKOVIĆ

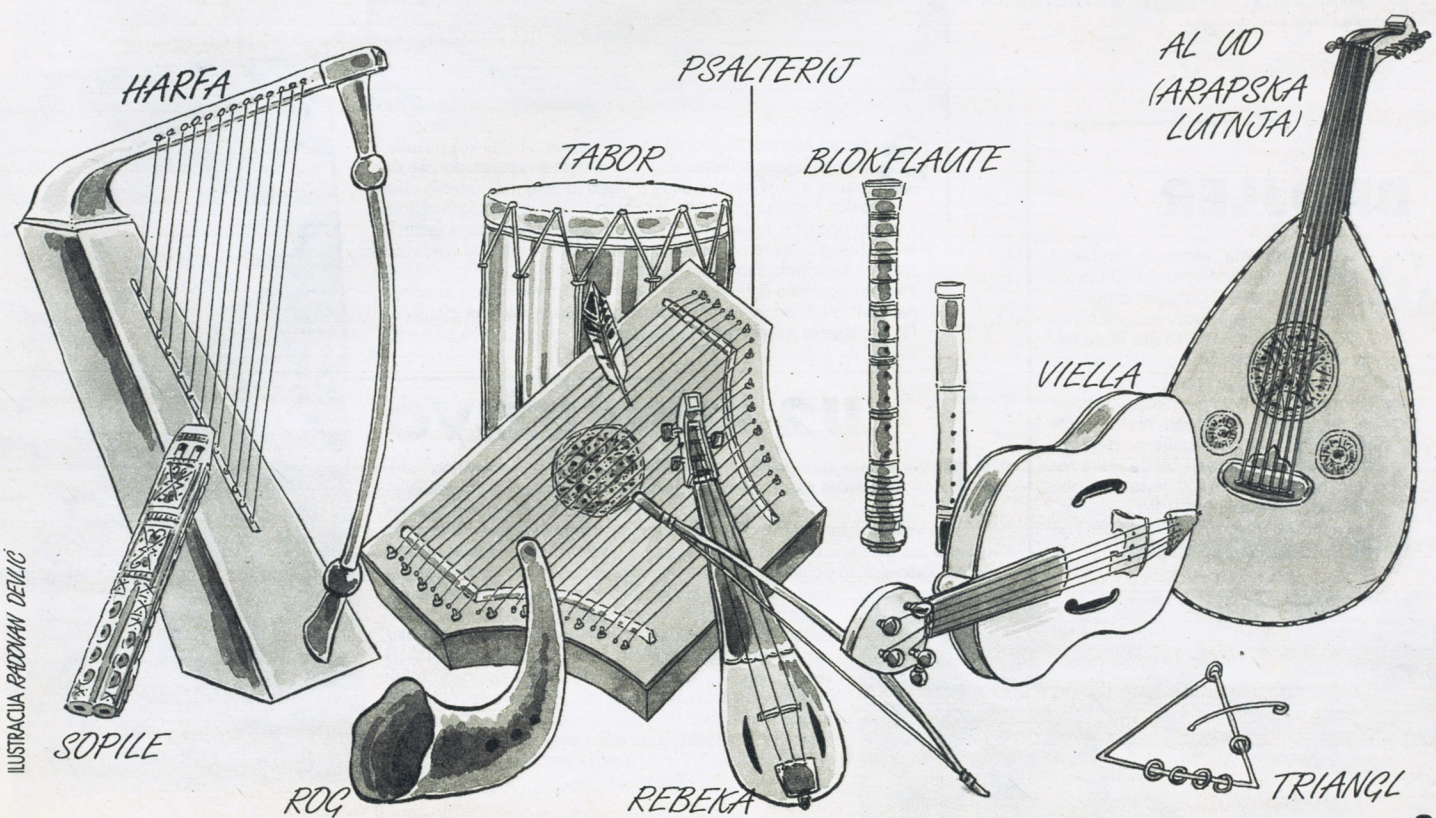

ILUSTRACIJA RADOVAN DEVLIĆ

ČIST ZRAK, DUGA LJUBAV

Autorskim pravima od prodaje ploča i izvođenjem svojih pjesmica do kraja će godine zaraditi pet milijuna dolara, svaki joj novi album donese još dva milijuna, a od glazbenih izdavačkih ugovora ubrat će tri milijuna. Svakom bi razumnom to bilo dovoljno do kraja života, ali ne i Madonni koja upravo ulaže pet milijuna dolara u diskografski posao. U sve ovo nije uračunat multimedijalni ugovor s tvrtkom »Warner Brothers«, težak 70 milijuna dolara. Radi poreznih olakšica i da opovrgne onu »there is no business like show-business«, Madonna je odlučila upozoriti ljude da vozeći svoje krntije po beskonačnim autocestama bespovratno uništavaju ozonski omotač. Tako misli pripomoći Zemaljski summit svjetskih vođa u organizaciji Ujedinjenih naroda, koji će se održati u Rio de Janeiru početkom lipnja. Njezin zeleni program glasi: sačuvati energiju i svjetske resurse. Ali iz vlastitih financijskih resursa nije još spremna izdvojiti neki dolar za ekološku reklamnu kampanju.

BROJLER

Mirela Pasca ima samo sedamnaest godina, dolazi iz Rumunjske i ubraja se među zrelije brojlere američke gimnastike. Njena popularnost nikad neće biti tako razvikana kao što je svojedobno bila ona njene sunarodnjakinje Nadie Komaneci, ali je na nedavnom gimnastičkom prvenstvu u Parizu pobrala mnoge simpatije. Jedna od njenih fotografija s natjecanja pokazuje nevjerojatnu spretnost, savršen osjećaj za ravnotežu i bolni napor na licu. Sve je to ipak bilo dovoljno samo za treće mjesto i brončanu medalju. Kad malo bolje razmislite, ima i lakših načina da se vidi Pariz.

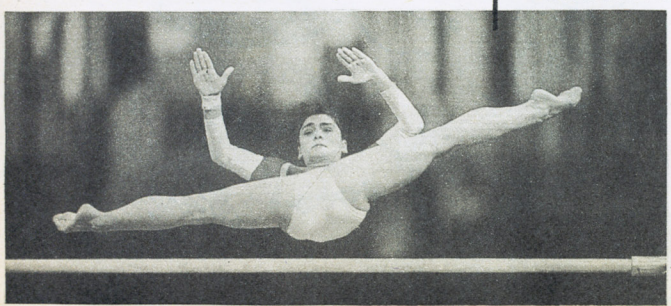

GUSLAČ U GROBU

Klaus Kinski je bio briljantan karakterni glumac, neumorni ženskar i arogantni hvalisavac. Niccolò Paganini je bio briljantan violinist, neumoran ženskar i arogantni hvalisavac. Je li Kinski reinkarnacija Paganinija? U svojoj posthumno objavljenoj knjizi »Paganini«, Kinski tvrdi da jest. Opsesija Paganinijem uzdrmala ga je tek potkraj života, kada je iza sebe već imao hrpu užasnih filmova i neostvarenih projekata, a više nitko nije mogao podnositi Kinskijeve izljeve ekscentričnosti. Posljednja suradnja s Wernerom Herzogom rezultirala je katastrofalnim filmom »Cobra verde«, nakon čega su ostali još samo prostački intervjui na TV i poneka knjiga za podmazivanje bankovnog računa. A onda je iznenada otkrio guslača i o njemu snimio film u kojem je bio scenarist, režiser i tumač naslovne uloge. »Paganinija« baš nitko nije shvatio kao presudan događaj u životu, u čemu su prednjačili vlasnici kinodvorana. Kinski je nakon toga odlučio da više ne izlazi iz oklopa velikog majstora. Knjiga je razgovor s Paganinijem, dakle, sa samim sobom.

YOKOZUNA

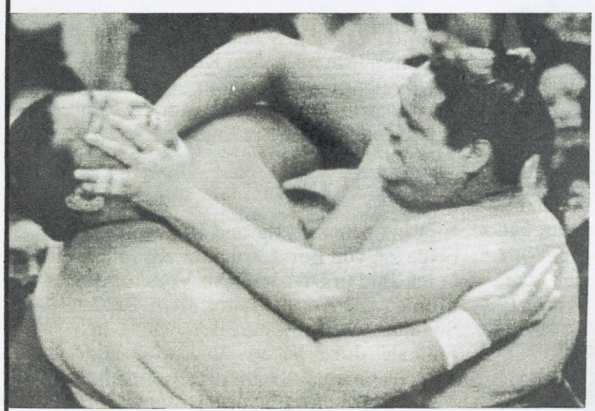

Salevaa Atisnoe (28 godina) američki je sumo-hrvač koji pokušava osvojiti Japance. Odrastao je na Havajima i otežao do 261 kilograma, a prije mjesec dana u Osaki je treći puta osvojio carski pokal i stekao pravo na »yokozunu«, status velikog majstora i najveću počast u Japanu. No, uvrijeđeni Japanci se bune, a jedan list je čak raspalio preko prve stranice: »Ne trebamo uvoznog yokozunu«! Atisnoe se oženio Japankom, dotjerao izgled i japanski naglasak, te zatražio japansko državljanstvo. Iako mu je »u ime cijelog američkog naroda« predsjednik Georges Bush poslao čestitku za pobjedu u Osaki, Salevaa Atisnoe ne misli odustati dok »yokozunom« ne baci Japance na koljena.

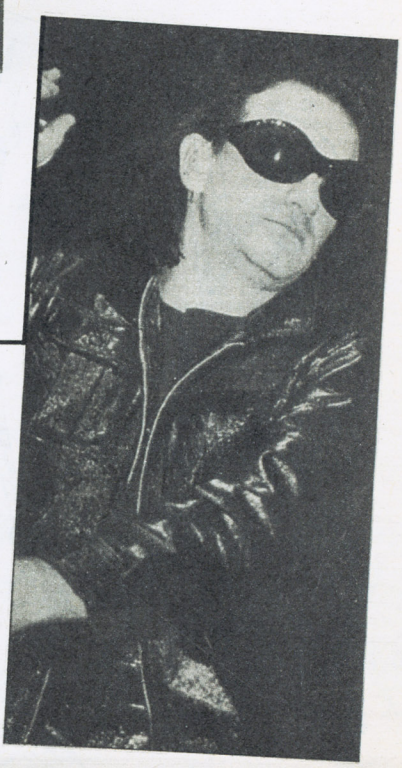

U2 RONI UŽIVO

Velika turneja irske grupe U2 počela je u Bostonu na Dan svetog Patricka, a nastavlja se u Europi, od Francuske i Španjolske do Belgije i Njemačke u svibnju i u prvoj polovici lipnja. Još se moraju ugovoriti termini u Velikoj Britaniji, Italiji, Nizozemskoj i Skandinaviji. Vidjevši ih prvi put poslije pet godina uživo, u Bostonu su pali u trans čim su čuli prve taktove »Zoo Station«. Kao i obično, glavna je atrakcija bio Bono. Nad golemom pozornicom bilo je 30.000 tona tehnike, ukrasa i istočnonjemačkih »trabanata« išaranih grafitima. S pozornice – golemog akvarija od bezbrojnih TV-ekrana – momci su slali poruke tipa »Watch More TV« (»Gledajte više TV«) i »Everything You Know Is Wrong« (»Sve što znaš je krivo«). Nastup, kao i album »Achtung baby« zaokret je prema sirovom rocku. Da ojača sound, gitarist Edge je želio dovesti još nekoliko glazbenika, ali je odustao, jer postojećom tehnikom U2 ionako može probijanjem zvučnog zida razvaliti pola Bostona.

TAJ ČUDESNI SVIJET

K. BRANDT

Područja česte bezvjetrice u Atlanskom oceanu između 30. i 40. stupnja sjeverne širine pomorci su nazvali »konjske širine«. Naime, u doba osvajanja i kolonizacije Amerike mnogi su jedrenjaci u tim područjima toliko dugo plutali isprazjnenih jedara da su zbog nedostatka vode morali bacati u more konje, krave i ostale životinje, koje su vozili u Novi svijet.

Na otoku Javi vlasnici plantaža došli su na originalnu ideju. U teškom i opasnom poslu branja kokosovih oraha čovjeka je zamijenio dresirani majmun.

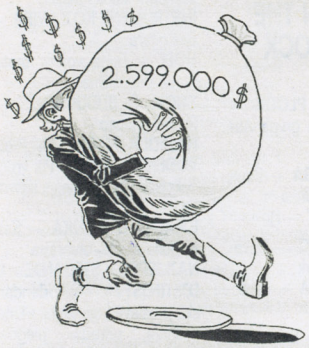

Najveći dobitak ikad isplaćen na aparatima za kockanje iznosio je 2 599 000 američkih dolara. Zbilo se to u Las Vegasu. Kako je ova basnoslovna premija planirana i programirana, riječ je, zapravo, o najskuplje plaćenoj jednokratnoj reklami (za kockarnice Las Vegasa) u povijesti svijeta.

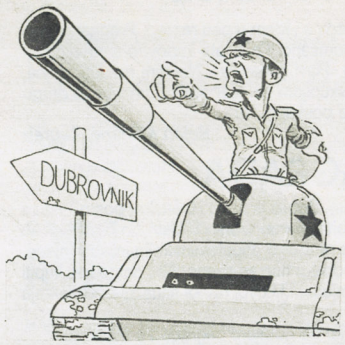

Kroz povijest, Dubrovnik su napali Bizantinci, Normani, Mlečani, Ugari, Turci, Austrijanci, Napoleonove i Mussolinijeve čete. Niti jedna od tih vojski nije razarala grad i pljačkala stanovništvo.

Priče o vampirima preplavile su Europu nakon što su istraživači Amerike i konkvistadori opisali američke netopire, krvosise koji napadaju veće sisavce, zariju im očnjake u meso i piju njihovu krv. Ustvari, ti bi netopiri bili i relativno bezazleni, da ne prenose vrstu bjesnila.

Divlji predak ruže bio je skroman i malen cvijetak s pet latica. Svu raskoš kraljica je cvijeća dobila zahvaljujući gnojenju, podrezivanju, križanju i cijepljenju.

ILUSTRACIJA SEBASTIJAN ČAMAGAJEVAC

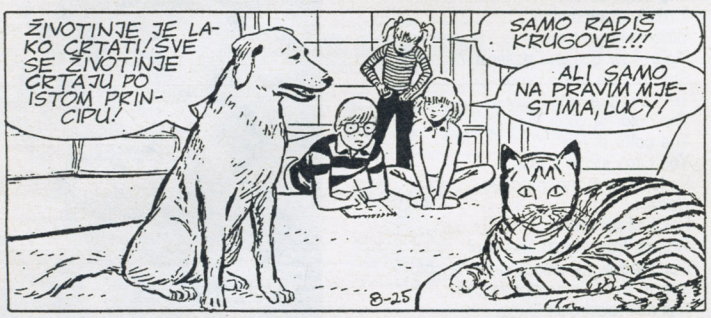

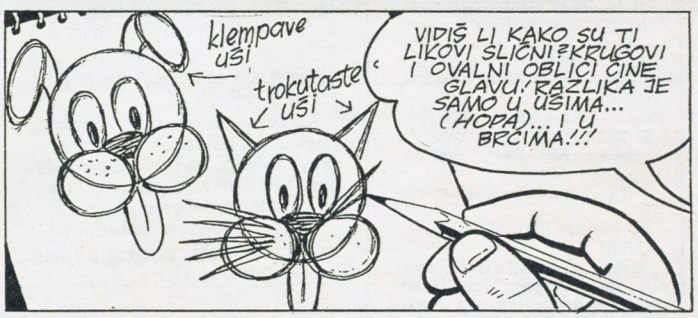

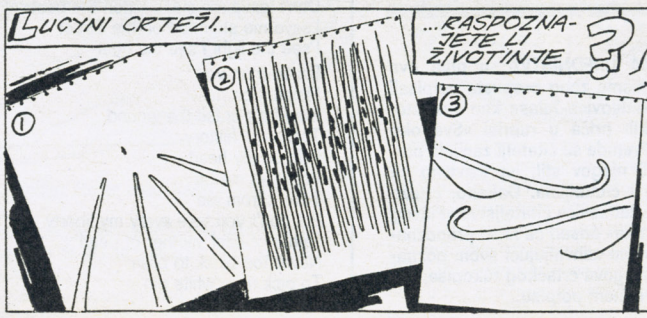

©1985 Meadowbrook Creations
Dist. by News America Syndicate

RJEŠENJE

(PROČITAJTE U ZRCALU)

① ČETIRI MRAVOJEDA PRIKRADAJU SE MRAVU.

② ZEBRA PAŠE U VISOKOJ TRAVI.

③ DVA SE MAGMUNA MIMOILAZE NIJEDNI SE SVAKI NA SVOJOJ POVITUSI.

TUTI FRUTI

U TOM PISMU PIŠE...

PLITVICE SU NAŠE

Zovem se Bojan Mlinarić, imam deset godina i idem u peti razred. Prognanik sam s Plitvičkih jezera. Meni je sve popaljeno i porušeno. Prije rata kupovao sam »Toma i Jerrya« i drago mi je što sad imamo hrvatski »Plavi zabavnik«. Nemam mnogo novca, pa svaki dan, kad mi tata da za sladoled, ja skupljam za »Zabavnik«. Jako mi je drago što imate stranice u boji, ali vas molim da ne poskupljujete.

***Bojan Mlinarić,* Zagreb**

IME JE NAGRADA

Kupio sam prvi broj lista i zadovoljan sam. Dobro je što u Hrvatskoj postoji list za mlade. Najviše su mi se svidjeli stripovi, osobito »Barun Trenk« i »Vatreno pranje«, kao i rubrika »Športski tip«. Predlažem da uvedete rubriku o popularnim knjigama za mlade. Vi ste sada najbolji kod nas. No, imam primjedbu, a tiče se cijene. Ako netko želi kupiti sve vaše brojeve, mora imati 600 dinara na mjesec. U ovoj ratnoj situaciji neki nemaju dovoljan džeparac.

P. S. Nemojte objaviti moje ime, osim ako ne dobijem nagradu za maskotu.

***Alen Martinović,* Zagreb**

Ime smo objavili, jer imaš šanse za nagradu, kao i svi ostali.

A ZAŠTO NE?

BRANKO RICOV (Put udarnika 198a 58000 Split)

Hvala ti, Branko, na pohvalama i lijepim željama. Nažalost, tvoj će san o suradnji još malo pričekati.

Stripove dobro tuširaš, a i vizualno pripovijedanje ti je zadovoljavajuće. Više bi pažnje morao posvetiti anatomiji i uopće, crtanju olovkom. Pozadine moraš raditi podjednako pedantno kao i prve planove, inače se strip doima neskladno.

Najveće su nam, pak, zamjerke na tvoje scenarije. Da bismo strip objavili u »Plavcu«, on treba imati priču i likove. Pravu priču, a ne filozofski esej, te prave likove, a ne simbole (bilo klase, zanimanja ili čovjeka uopće).

Konačno, svaka ideja zahtijeva pristup, a ti ne odabireš uvijek onaj pravi. Tako bi, na primjer, tvoja »Istinita priča« morala biti kraća i nikako ne crtana realistično.

Poradi, dakle, na scenarijima i crtanju olovkom, Branko, pa nam se javi opet.

ISPRIKA UREDNIŠTVA: u prva dva broja nismo zbog propusta potpisali Julia Radilovića-Julesa kao ilustratora nekih priča u rubrici »Sve oko nas«. Premda su čitatelji zacijelo prepoznali njegov stil, ispričavamo se autoru i čitateljima. Dakako, crteže Julesa Radilovića čitateljstvo »Plavog zabavnika« odsad će moći prepoznati ne samo zahvaljujući svom poznavanju njegova crtačkog rukopisa, nego i urednom potpisu.

Glavni urednik:
RADOVAN DEVLIĆ
Redakcija: Dražen Matošec (urednik), Darko Macan (urednik stripa), Boro Šantić (blokovski urednik), Igor Masnjak (grafički urednik), Zvonko Šimunić (tehnički urednik), Jasna Jelinčić (tajnica) i Božidar Radman (poslovni tajnik)
REDAKCIJA: tel. (041) 34 20 77 i 34 20 78
Izdavač: NIP Revije Vjesnik s.p.o.
41000 Zagreb, Slavonska avenije 4
Tel. centrala (041) 33 33 33 i 66 66 66
Upravni odbor: Ivica Gaži (predsjednik), Milovan Šibl, Zlatko Gledec, Branko Hebrang i Boris Grbin
v.d. direktor: HRVOJE HITREC
Pomoćnik direktora za nakladništvo: Boris Grbin
Pomoćnik direktora za gospodarstvo dipl. ing. Miljenko Cvitanović
Art direktor: Fadil Vejzović
Tisak: Hrvatska tiskara d.o.o.
Direktor: Muhamed Pašić
v.d. direktora Tisak revijalnih izdanja Zdravko Novak
Komercijala: Slavonska avenija 4, tel. 34 21 28
fax: 34 12 22
telex: 21-121 vsk zg

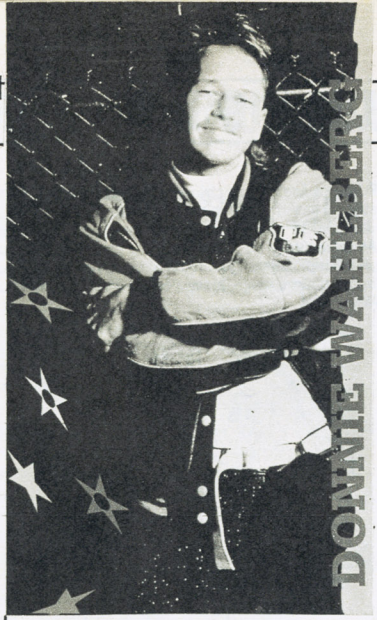

PORTRETI ZVIJEZDA

DONNIE WAHLBERG

NEW KIDS ON THE BLOCK

IME — Donnie
PREZIME — Wahlberg
ROĐEN — 17. 8. 1969., Boston
HOROSKOPSKI ZNAK — Lav
VISINA — 1,82
TEŽINA — 77 kg
BOJA KOSE — Plava
BOJA OČIJU — Zelena
BRAĆA — Mark (čuveni Marky Mark)
SESTRE — Nema
IME MAJKE — Alma Corney
IME OCA — Frederick
AMBICIJA — Postati slavan kao producent

PRVA KUPLJENA PLOČA — »Toys in the Attic« grupe Aerosmith
NAJDRAŽA KNJIGA — Biografija Jimmya Hendrixa
NAJDRAŽI SPORT — Hokej
NAJDRAŽI PJEVAČ — Dakako, brat Marky Mark
NAJDRAŽA GRUPA — Public Enemy
NAJDRAŽI FILM — Smrtonosno oružje
NAJDRAŽI GLUMAC I GLUMICA — Mel Gibson i Jodie Foster

NAJDRAŽA HRANA — Sendvič s piletinom i majonezom
NAJDRAŽA BOJA — Plava
NAJDRAŽI AUTO — Ferrari Testarossa
NAJDRAŽI MOTOR — Harley Davidson
NAJDRAŽA ODJEĆA — Malo poderani jeans i majice
INSTRUMENT KOJI SVIRA — Bas gitara
HOBI — Duge vožnje motorom s prijateljima
SNOVI O BUDUĆNOSTI — Postati glumac
NAJBOLJI NAČIN ZA PROVOĐENJE DANA — Piti vrućU čokoladu kod prelijepe djevojke
IDEALNA DJEVOJKA — Seksi, puna života, otvorena
NAJLJEPŠE SJEĆANJE IZ DJETINJSTVA — Rođendanska proslava koju je, kao iznenađenje, priredila njegova majka za Donnijev deseti rođendan.
PREMA VLASTITOM OPISU — Ja sam štapin dinamita!

HIT TJEDNA

HAIL HAIL ROCK'N'ROLL

GARLAND JEFFREYS

Pockets of hate
Rockets of love
It's never too late
For change in the color of
The color of her
The color of him
It really does matter
What skin you're in
Big yellow taxi cab passed me by
Stop on the next corner
To pick up a white guy
The color of you
The color of me
You can't judge a man
By looking at the marquee
Refrain:
Hail hail rock'n'roll
Comes from R & B and soul
Don't leave me standing in the cold
Use to think I never grow old
Hail hail rock'n'roll
Don't leave me standing on the beat
Leave me stranded on the Street
I see the light i see the heat

Blame it on you
Blame it on me
Now let's erase the wound
That's our history
Paln on my heart
Won't let me be
Take it from me
But don't you take away my liberty
Father of coal, mother of pearl
Never too black to blish
To pick up a white girl
The color of you
The color of me
You can't judge a man
By lookin' at the marque

Refrain:
Little Richard
Chuck Berry
Bo Diddley
Fats Domino
Here come Elvis
Gene Vincent
Buddy Holly
And Jerry Lee

IGRE I IGRARIJE

ROLE PLAYING GAMES

Nakon što se odrede osnovne karakteristike za svaki lik, on može izabrati svoju rasu i zanimanje. Postoji 6 osnovnih rasa koje igrač može izabrati. Svaka od njih ima neke dodatne sposobnosti, ali i neka ograničenja.

DWARFOVI (DWARVES) su niski rastom, ali su vrlo snažni ratnici. Posebno su otporni na čarolije i na otrov. Tokom borbe imaju posebne pogodnosti kada napadaju velike protivnike. Mogu doživjeti nekoliko stotina godina, a od zanimanja mogu biti ratnici ili lopovi.

ELFOVI (ELVES) su rasa visokih i spretnih vilenjaka, a mogu živjeti i par tisuća godina. Izuzetno su otporni na čarolije mentalnog karaktera i vrlo su vješti u pronalaženju skrivenih objekata. Za vrijeme borbe dobivaju bonus na napade mačem i lukom i strijelom. Kada jednom poginu, ne mogu više biti vraćeni u život. Mogu biti ratnici, čarobnjaci ili lopovi.

HLF-ELFOVI (HALF-ELVES) su križanci između ljudi i elfova. Imaju sve dobre karakteristike i jedne i druge rase, samo slabije izražene. Mogu biti ratnici, svećenici, čarobnjaci i lopovi.

GNOMI (GNOMES) su niži i slabiji od dwarfova, ali su zato izuzetno otporni na čarolije. Kao i dwarfovi, dobivaju bonus prilikom borbe s velikim protivnicima. Mogu biti ratnici ili lopovi.

HALFLINZI (HALFLINGS) su otprilike dvostruko niži od ljudi, ali su im dosta slični. Posebno su otporni na čarolije i otrov, a vješti su i u baratanju praćkom. Mogu biti borci ili lopovi.

LJUDI (HUMANS) su najzastupljenija rasa u svim D & D igrama. Nemaju nikakvih posebnih sposobnosti, ali ni nikakvih ograničenja, tako da mogu imati sva zanimanja. Jedna od loših karakteristika im je to što relativno kratko žive (do 80 godina).

Izbor rase može utjecati i na to da se izmijene neke već određene karakteristike dobivene na kocki. U slijedećoj tablici možemo vidjeti kolike su minimalne i maksimalne vrijednosti osnovnih karakteristika za svaku pojedinu rasu.

	DWARF	ELF	GNOM	HALF-ELF	HALFLING	ČOVJEK
STR	8-19	3-18	6-18	3-18	6-17	3-19
INT	3-18	8-18	7-18	4-18	6-18	3-18
WIS	3-18	3-18	3-18	3-18	3-17	3-18
DEX	3-17	7-19	3-18	6-18	8-18	3-18
CON	12-19	6-19	6-18	8-18	6-18	10-18
CHA	3-16	8-18	3-18	3-18	3-18	3-18

Damir **Š**logar

EKSPLOZIV! NE DIRAJ!

Ovce pasu gdje stignu. Dogodilo se da su u potrazi za travom pasle na livadi posutoj paštetama. Paštetama? Da, paštetama. Na slici vidite opasnu protupješačku minu, popularno nazvanu »pašteta«. Paštete se siju bez plana i reda po livadi, polju, na važnim prolazima i putevima. Kako su se ovce po livadi rastrčale, tako su sve stradale.

Čuvši eksplozije, seljak se isprva pritajio, a zatim krenuo vidjeti što se zbilo. Raskomadana tijela ležala su unaokolo.

Nesmotreno je krenuo na livadu. Bila je to kobna greška. Vrlo brzo nagazio je na paštetu, te je i sam stradao. Noć je polako prelazila preko sjena.

Poruka: Ne poduzimajte ništa na svoju ruku. Zovite stručnjake! **TELEFONSKI BROJ: 985**

ZVJEZDARNICA

19.—25. svibnja

OVAN — Mijenjaju se stavovi pretpostavljenih prema vama, a vi trebate uvidjeti istinsku vrijednost svojih ciljeva. Oslušnite u kom smjeru vjetar puše i ne brinite ako vas društvo ne shvati od prve

BIK — Ponekad nam neki ljudi mogu izgledati dovoljno vrijednima da zbog njih odbacimo sve ostalo. Razmislite koja vam varijanta pruža dugoročniju sigurnost. Ako vjerujete drugačije negoli vam autoriteti nalažu, pričekajte s konačnom odlukom.

BLIZANCI — Tajne sile su u poslu i izgleda vam kao da ne možete utjecati na razvoj događaja. U suštini nije tako: obavite li dužnosti korektno, a uz to uspijete prozrijeti dublje značenje stvari, na konju ste.

RAK — I dalje su vam veza i društveni život najvažniji. Osjećaj zadovoljstva kad ste s prijateljima mogao bi vas navesti da im ispričate nešto vezano uz voljenu osobu, što bi vam kasnije donijelo problema.

LAV — Lako je moguće da oko vašeg posla, zdravlja ili dužnosti nastane potpuna zbrka. Ne volite pokazivati da ne vladate situacijom, ali ipak pitajte iskusniju osobu za savjet. A ljubavne teškoće dio su odrastanja.

DJEVICA — Pravna pitanja, škola, putovanje, naglašene su aktivnosti. No okolnosti će se naglo promijeniti, moguća je neočekivana vijest izdaleka. Situacija je povoljna ako vas natjera da u poslu date sve od sebe, teškoćama unatoč.

VAGA — Uvidjeli ste da postoje više vrijednosti i odlučili se založiti za njih. Problem je u tome što ih većina ljudi još ne vidi. Ukućani su uznemireni, ali ne dajte se izbaciti iz takta jer podršku ipak imate.

ŠKORPION — Drugi ljudi su vam trenutačno važni, napravite neke ustupke i imajte svoje ciljeve u vidu — tako ćete dobiti njihovu podršku. Roditelji mogu predstavljati mali problem, ali očekuje vas ludi i nezaboravan provod.

STRIJELAC — Novih, neočekivanih i ne baš sasvim jasnih stvari bit će oko novca, vrijednosti, onog što vam svaki dan treba da biste živjeli kako vam odgovara. Puno riječi je uzaludno — uzmite bika za rogove i učinite što se od vas traži.

JARAC — Djelomice vam je postalo normalno da stvari više ne izgledaju kako ste navikli, a sada ćete se uvjeriti da i čuda postoje. A još ako shvatite da je ključ tih čuda u vama, došli ste do prave mudrosti. Pružite od srca.

VODENJAK — Obiteljska situacija uzima nepredviđen tok. Otkrit će vam se jedna tajna, a prvi trenutak ćete možda poželjeti da je niste saznali. No, s vremenom ćete uvidjeti vrijednost tog iskustva.

Karta neba za ovaj tjedan

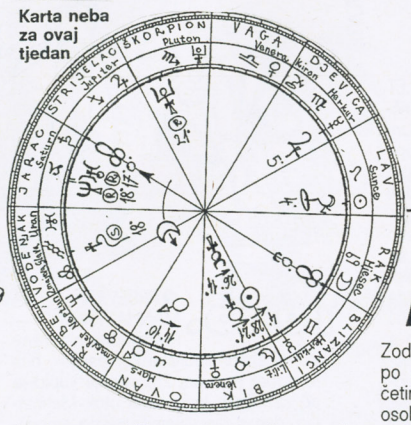

RIBE — Uspjehe možete postići kraćim putovanjem, svojim razumom i iznošenjem svojih ideja. Nece vam biti posve jasno zašto se društvo neobično postavlja, ali ako ste načisto sa sobom, ostavit ćete pravi utisak.

OSNOVE ASTROLOGIJE

Zodiak se, osim u 12 znakova, dijeli i po četiri elementa. Oni predstavljaju četiri vrste ljudskog temperamenta. U osobnom horoskopu promatra se koji je element najviše, a koji najmanje zastupljen, po čemu se može zaključiti koje su osobine kod nekog pojedinca najviše izražene, a koje mu nedostaju. Elementi su VATRA, ZEMLJA, ZRAK i VODA. U ovom broju predstavit ćemo, ukratko, prva dva elementa.

VATRA — Tri vatrena znaka su Ovan, Lav i Strijelac. Oni predstavljaju **prostor.** Planeti u ovim znacima osobu čine strastvenom, romantičnom i punom entuzijazma. U negativnom smislu mogu voditi ka nasilništvu.

ZEMLJA — Predstavljena je Bikom, Djevicom i Jarcem. Označava **materiju.** Ljudi rođeni u tim znakovima su praktični, trezveni, pouzdani, konzervativni i senzualni. Vole udobnost, međutim, ponekad su previše materijalistički nastrojeni i nemaštoviti.

U OVOME TJEDNU

1955. ●SMRT PUSTOLOVA LAWRENCEA — U okolici Londona 19. svibnja godine jedan je čovjek zbog sulude vožnje na motociklu pao i slomio vrat. Ništa neobično da se nije radilo o najvećem pustolovu ovog stoljeća — Lawrenceu od Arabije, britanskom arheologu, piscu, istraživaču i neobično smjelom ratniku. Pukovnik Lawrence istakao se u borbama na Bliskom istoku za vrijeme prvoga svjetskog rata, kada je oko sebe okupio brojne Arape u oslobodilačkoj borbi protiv Turaka. Koristeći njihove težnje Lawrence je s minimalnim sredstvima ostvario mnoge ciljeve britanske kolonijalne politike na tom području.

1885. ●MAXIMOV IZUM — Car i kralj Austro-Ugarske Franjo Josip ostao je zapanjen: 20. svibnja Amerikanac Hiram Maxim ispisao je rafalima iz čudnovatog oružja njegove carske inicijale. Riječ je o prototipu mitraljeza koji je uskoro ušao u naoružanje gotovo svih armija i počeo svoj smrtonosni pohod po svijetu. Maximova brzometka postala je pravi »hit« na Svjetskoj izložbi u Parizu gdje je službeno promovirana uz najnovije izume »kraljeva oružja« — Kruppa, Schneidera i Zahoroffa.

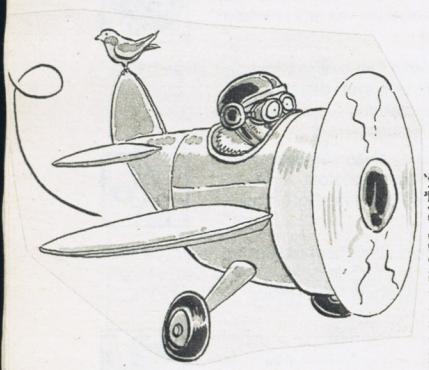

ILUSTRACIJA HRVOJE RUŽIĆ

1926. ●LINDBERGOV LET — Nepoznati američki pilot Charles Lindbergh poletio je sam, u krhkom avionu — jednokrilcu, preko Atlantika na put dugačak 5850 kilometara. Mnogi piloti prije njega takve su pokušaje platili glavom. New York je Lindbergha ispratio hladno i bez većeg zanimanja jer se smatralo da će ocean progutati još jednu ludu žrtvu. Poslije 33 sata i 29 minuta Lindbergh je 21. svibnja sletio u Parizu i odjednom postao junak o kojem je s uzbuđenjem govorio čitav svijet. Stručnjaci tvrde da bi prelet s njegovim avionom bio veliki podvig i u današnjim uvjetima.

1943. ●KRAJ KOMINTERNE — U Moskvi je 22. svibnja objavljeno da se raspušta Komunistička internacionala, poznatija pod imenom Kominterna. Nastala voljom boljševičkih moćnika na isti je način — jednim Staljinovim migom — nestala sa scene iako se neprestano tvrdilo da je to organizacija radničke klase i njenih organizacija širom svijeta. Staljin se odrekao Kominterne radi trenutnih interesa SSSR-a. Svojim potezom izbjegao je prigovore zapadnih saveznika kako pomoću Kominterne ometa »lojalnu suradnju u sklopu antihitlerovske koalicije«.

1618. ●KROZ PROZOR U RAT — Razbješnjeli Pražani, protestantske vjere, 23. svibnja bacili su kroz prozore Hradčana kraljeve namjesnike Martinica i Hlavatu koji su — začudo — ostali neozlijeđeni. Taj je incident bio dovoljan da se dograbe katoličke i protestantske države i zametnu tridesetogodišnji rat, obračun koji je opustošio središnje krajeve tadašnje Europe. Starom kontinentu trebalo je čitavo stoljeće da povrati snagu.

1844. ●PRVA BRZOJAVNA LINIJA — Američki profesor i slikar Samuel Morse 24. svibnja poklonio je svijetu svoj telegraf, epohalno sredstvo za brže sporazumijevanje među ljudima. Prvi brzojav upućen iz Washingtona u Baltimore počeo je riječima iz Biblije: — Što je bog spojio... Morseov izum ubrzo je od puke senzacije postao svakodnevna potreba ljudi širom svijeta, pa su napušteni svi spori i zastarjeli sustavi za dojavu i izvješćivanje.

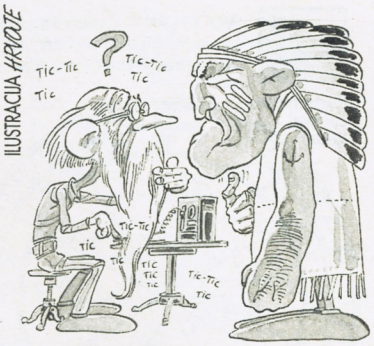

1625. ●PRIJEVARA NA MANHATTANU — Predsjednik nizozemske »Zapadnoindijske kompanije«, očito dobar trgovac, 25. svibnja kupio je od tamošnjih Indijanaca otok Manhattan, danas dio višemilijunskog američkog grada New Yorka. Stari izvori tvrde da je lukavi Nizozemac za taj veliki komad zemljišta dao nakita i robe u vrijednosti pukih — 24 dolara. Kasnije su Nizozemce otjerali Britanci a ove Amerikanci, a prevarenim Indijancima preostalo je da se s vlasnicima svojeg bivšeg posjeda tužakaju na sudu sve do današnjih dana.

HEJ, STRIPOLJUPCI!

SKOK CRNOG KONJA: Već desetljećima lavovski dio američkog strip-tržišta otpada na samo dvije najveće kompanije: Marvel i DC. Mnogo je interesantnija borba za treće mjesto u kojoj, uz dobrog starog Disneya, najveće šanse ima oregonski »Dark Horse«, kompanija koja je

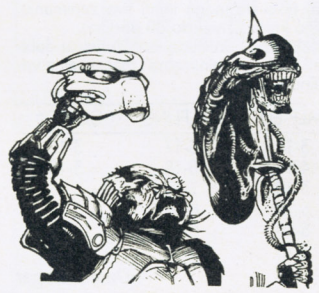

nedavno proslavila petu godišnjicu. Kojim se to adutima Crni konj tuče za naklonost publike? Ameri to zovu »movie tie-ins«, a mi bismo to mogli okrstiti stripovanim nastavcima uspješnih filmova. Kojih? Evo vam nekoliko naslova: »Terminator — Enemy Within« (pola čovjek, pola terminator, ljudska polovica ne želi obaviti zadatak); »Aliens: Genocide« (na putu k matičnoj planeti); »Predator: Cold War« (predator u Sibiru); »Aliens as Predator« (treba li objašnjenje?); »Alliens: Earth War« (Ripley, Newt i Hicks u samoubilačkoj misiji na pokorenoj Zemlji); »Batman protiv Predatora« (zajednički posao s DC-em) i mnogi drugi... Uz komercijalne koncepte »Dark Horse« je na ovim serijama okupio i neke jako dobre crtače, uključujući Sama KIETHA, braću KUBERT, Chrisa WARNERA, Arthura SUYDAMA, Simona BISLEYA...

Odlični autori za koje ovdje nismo čuli samo zahvaljujući brzini domaće strip-scene. Ako volite movie tie-ins, tražite crnog konjića u kutu naslovne stranice.

OTKAČENI PLANET

DIVLJE ŽIVOTINJE?

U svojoj prirodnoj okolini tigrovi se razvijaju u možda najopasnije i najmoćnije stanovnike džungle. No, nabavite li male tigrove i budete li ih hranili na flašicu hranom za bebe, dobit ćete prave kućne maze. Dokaz za to je obitelj na našim slikama, a po koker španjelu možemo zaključiti da nije istinita ona stara priča o »ljubavi« pasa i mačaka.

POTRAŽITE NAJNOVIJI
VIDEO studio
NA SVIM KIOSCIMA
BROJ 17 IZMEĐU OSTALOG DONOSI:
FILMSKE PREMIJERE:
Telma i Louise
Frankie i Johny
Moj privatni Idaho
Glumica mjeseca:
Faye Dunaway
NOVOSTI NA VIDEU
VIDEOGUSARI PODVALJUJU GLEDAOCIMA
VIDEO studio
NAGRAĐUJE:
NAGRADA VIDEOREKORDER

MARKE PRIČAJU

PRIREDIO JURICA MILETIĆ

KRALJ TOMISLAV

Prije dva tjedna na našim se poštanskim šalterima našla nova marka nominalne vrijednosti 10 dinara, na kojoj je u prvom planu izdaleka prepoznatljiv spomenik podignut ispred zgrade Glavnog kolodvora u Zagrebu – spomenik kralju Tomislavu.

Marka je zelene boje i na prvi pogled malo čudna, jer perforacije nema uzdužno, već samo poprečno. Ništa čudno, jer marka je izrađena u Švedskoj u obliku kolutova (a kolutima se obično pune ulični strojevi za prodaju maraka), a izradio ju je Zagrepčanin Zlatko Jakuš, čiji rad na izradi ponajljepših maraka na svijetu pratim točno dvadeset godina. Tad je, naime, počeo gravirati poštanske marke za potrebe švedske pošte, a pet godina kasnije se zajedno s još jednim švedskim graverom predstavio prigodnom izložbom i zagrebačkoj publici. Oni koji su pomnije pratili njegov rad prisjetit će se i izložbe njegovih djela (koja nisu imala veze s markama) u Varaždinu 1984. godine, a definitivno se uselio u red poznatih onda kad se njegovo ime počelo spominjati u svezi s izradbom hrvatskog dinara i marke za zračnu poštu, nominale 1 dinar, koja je zapravo prva hrvatska marka za plaćanje poštanskih pristojbi nakon punih četrdeset i šest godina.

Marka od 10 dinara posvećena Tomislavu pojavila se iznenada posve nenajavljeno, ali takva su iznenađenja uvijek samo dobrodošla.

Svojom je pojavom bacila u sjenu mnoga izdanja, a svojim bjelosvjetskim izgledom podigla ugled Hrvatske marke na međunarodnoj razini. Jer, ma kako bili ponosni na svoje vlastite marke koje smo tako dugo čekali, mnoga izdanja ostavljaju mnogo toga nedorečenog, a poneku bismo marku radije vidjeli u nekom drugom obliku. Što se Jakuševa Tomislava tiče, takvu bismo marku poželjeli i ostalim hrvatskim velikanima.

NAGRADNI NATJEČAJ

KREIRAJTE MASKOTU "PLAVOG ZABAVNIKA"

Napokon je krenulo. Svakim danom u redakciju stiže sve više vaših pisama i, što nas osobito veseli, sve više prijedloga za maskotu »Plavog zabavnika«. No, ovom se prilikom moram dogovoriti: prvo, zanimaju nas prije svega originalne ideje, plodovi vaše mašte, bez obzira na kvalitetu crteža. Nije neka fora precrtavati tuđe crteže, pa na njima napisati plavo Z. Nije moguće da se ne možete sami dosjetiti maskoti za vaš »Zabavnik«! Osim toga, u »Plavcu« želimo vaše crteže, a ne crteže nečijega tate, mame, starijeg brata ili sestre. Na kraju krajeva, vjerujemo da bi svatko radije prijateljima pokazao svoj crtež u »Zabavniku«, nego tatin ili mamin.

P. S. Za one koji još ne znaju, ponavljamo propozicije našeg nagradnog natječaja.

Propozicije natječaja su jednostavne:

1. Natjecati se mogu svi čitatelji
2. Maskota može biti predložena u svim likovnim tehnikama
3. Lik može biti iz stvarnosti ili iz mašte
4. Natječaj se odvija u šest kola kroz šest tjedana
5. Isti natjecatelj može ponuditi i više svojih radova

NAGRADE

1. Kompletan turistički aranžman za posjet GARDALANDU u Italiju
2. Polugodišnja pretplata na »Plavi zabavnik«
3. Tromjesečna pretplata na »Plavi zabavnik«
4. Mjesečna pretplata na »Plavi zabavnik«

Prionite na posao i svoje radove odmah šaljite na adresu:

Uredništvo »Plavoga zabavnika«
(Natječaj za maskotu)
41000 Zagreb
Slavonska avenija br. 4.

U sedmome broju »Plavoga zabavnika« bit će objavljena posljednja tri odabrana prijedloga iz šestoga, posljednjeg kola, a u osmome broju bit će FINALE: Između svih 18 odabranih radova iz svih šest proteklih kola izabrat ćemo PRVA TRI NAGRAĐENA PRIJEDLOGA, dok će svi ostali koji su ušli u finale dobiti četvrtu nagradu – jednomjesečnu pretplatu na »Plavi zabavnik«.

OPASKA: Sudjelovanjem u natječaju svi autori prijedloga pristaju da njihov rad bude temelj za definitivnu stručnu likovnu obradu i da sva prava na komercijalna korištenja izabranoga lika maskote pripadaju »Plavome zabavniku«.

Najbolji rad ovog tjedna – »Plavac«. Tomislav Levatić, 12 god. Grubišno Polje

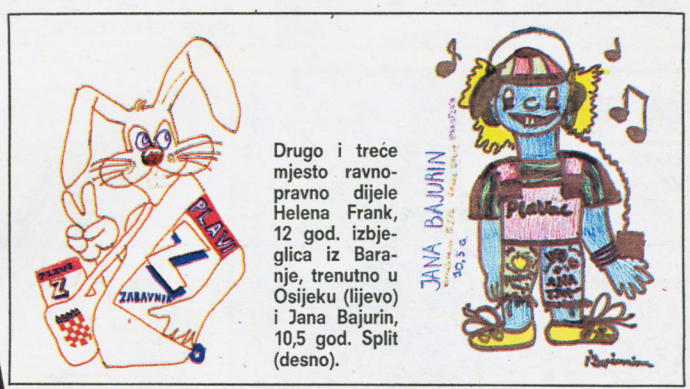

Drugo i treće mjesto ravnopravno dijele Helena Frank, 12 god. izbjeglica iz Baranje, trenutno u Osijeku (lijevo) i Jana Bajurin, 10,5 god. Split (desno).

Štrkljević Emir, Zagreb

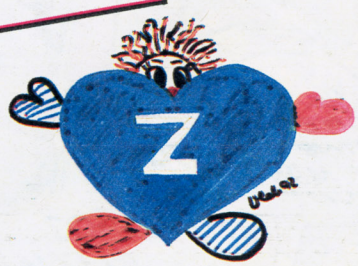

Vlah Doris, Opatija

Filip Tadin, Split

Marinko Validžić, Zagreb

Stan Vadla, Varaždin

Vedran Senjanović, 4 god, Zagreb

Krešimir Gašparović, Varaždin

NASTAVAK SA STRANICE 4

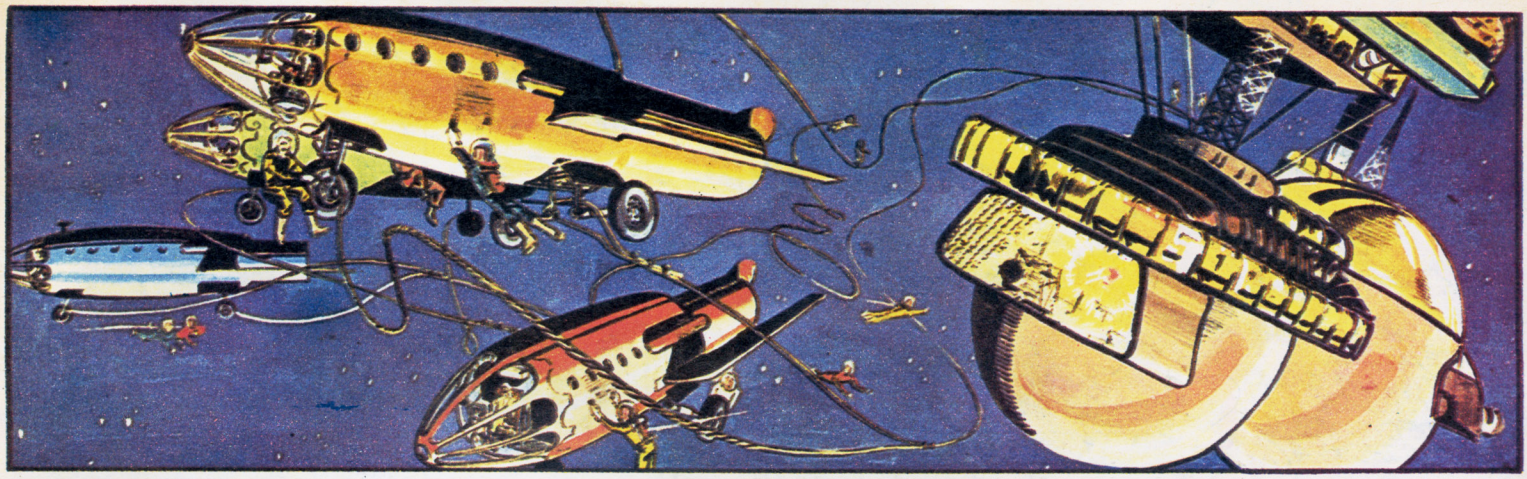

KAKVO JE STANJE, HANK?

IZVAN ORBITE SMO I BRZINA NAM SE SVE VIŠE POVEĆAVA!

"LANCASTER" DARE-POČINJEMO S KOČENJEM!!!

MARS

ZA SEDAM SEKUNDI IMAT ĆEMO MAKSIMALNO KOČENJE, DARE!

BRIAN DARE-SVE IDE PO PLANU!!!

OSTALIM BRODOVIMA-UKLJUČITE RAKETE!

NE VRIJEDI! CRVENA PLANETA NAS PRIVLAČI!

OVO JE BAŠ PRAVA GUŽVA! SRETNO!

RAKETNI MOTORI SU NA MAKSIMUMU!

ALI IPAK JE CRVENO ČUDOVIŠTE JAČE!

NASTAVLJA SE...